

Színház

A MAGYAR SZÍNHÁZI TÁRSASÁG FOLYÓIRATA

DRÁMAMELLÉKLET 2004. FEBRUÁR

KÉT EGYFELVONÁSOS

Bordos Annamária:
PRÓBADRÁMA

Bordos Annamária 1976-ban született Brassóban. Tanulmányait a Babes–Bolyai Tudományegyetem dramaturg szakán, a budapesti Színház- és Filmművészeti Egyetemen és az ELTE kulturális antropológia szakán végezte. Főleg rövidfilmeket ír és rendez. *Szoba-dráma* című egyfelvonásosa a SZÍNHÁZ-ban 2000 októberében jelent meg.

Schein Gábor:
A HERCEG ÁLMA

Schein Gábor 1969-ben született Budapesten. Az ELTE BTK modern magyar irodalomtörténeti tanszékének tanára. Önálló kötetei: *Szavak emlékezete* (1991, versek), *Cave canem* (1993, versek), *Nemes Nagy Ágnes költészete* (1995, monográfia), *Elhangolás* (1996, versek), *Irijám és Jonibe* (1997, versek), *Poétikai kísérlet az Újhold költészetében* (1998, monográfia), *Weöres Sándor* (2001, életrajz), *Hosszú menet a küszöbön* (2001, esszék), *Üvegghal* (2001, versek), *Mordecháj könyve* (2002, kisregény), *(retus)* (2003, versek).
4. oldal

Bordos Annamária PRÓBADRÁMA

Ükmük és Juszuf tesznek-vesznek egy asztalnál. Nem látni tisztán meszterkedésük tárgyát, de valami papírokat tologatnak – mindenesetre. Ükmük és Juszuf nemtelenek, noha korántsem angyalok, inkább bábuk. Maguk sem tudják pontosan, miről kellene szólnia ennek a történetnek, de ha már a reflektorfény rájuk világít, kötelességüknek érzik, hogy valamit produkáljanak. Főleg Ükmük

ÜKMÜK Úgy veszem észre, hogy benne vagyunk egy történetben, amit nem mi kezdtünk el, aminek csak történetesen vagyunk a szereplői, és ami minket nem is érdekel igazán.

JUSZUF És ez még csak a kezdet.

ÜKMÜK Minden valamirevaló történetnek van kezdete, közepe és vége. De hogyan kerülünk mi ide?

JUSZUF Véletlenül.

ÜKMÜK Talán, talán. Bár a törzsfeljődés magas művészetében nem találkozunk véletlenekkel, csupán szükségszerű folyamatokkal.

JUSZUF Te tanult ember vagy?

ÜKMÜK Mit mondunk akkor, amikor valakinek egy tégl a fejébe esik?

JUSZUF Azt mondjuk, hogy véletlenül a fejébe esett.

ÜKMÜK Na, látod, tanult ember aligha mond ilyesmit.

JUSZUF Hát mit mond?

ÜKMÜK Nem mondom.

JUSZUF Így sosem fogom megtudni. Nem fogok azonosulni a gondolkodásmóddal.

ÜKMÜK Nekem nincs gondolkodásmódom, ítélőképességem, bőséges véleményfelhozatalom, engem nem gyötör a szókimondás meg egyebek.

JUSZUF Térjünk a tárgyra.

ÜKMÜK Nincs itt sem tárgy, sem tét.

JUSZUF Mindjárt sírok.

ÜKMÜK No, jól van. Elmesélem, mi történik. Lelkem ugyan nincs, de arról hallottam, hogy sírni nem jó dolog. Amint már mondtam, benne vagyunk egy történetben, amit nem mi választottunk. Ha kizárjuk a véletlenek létezését – márpedig ki kell zárunk –, akkor azt mondhatjuk, hogy szükségszerűen vagyunk benne egy történetben, ami megállíthatatlanul zajlik itt és most, és mindent magában foglal, ami velünk történik.

JUSZUF Ezt is?

ÜKMÜK Mindent. Még azt is, amit te nem tapasztalsz.

JUSZUF Mire jó? Eszik vagy szagolják ezt a történetet?

ÜKMÜK Ízléstől függően nézik vagy hallgatják.

JUSZUF Akinek nincs tévéje, az hallgatja.

ÜKMÜK Hallgatja, de nem véletlenül.

JUSZUF Hogyhogy?

ÜKMÜK Úgy, hogy ez egy olyan történet, amit mindenki látni vagy hallani akar. A pszichológiai tényállás a legkedvezőbb ahhoz, hogy bárki szívéből élvezze a történetünket. Én vagyok az erős, te a gyenge, én az okos, te a buta, én a szép, te a rút. Kontrasztban az igazság. Ezért kedvelik ezt a történetet, és ezért fogják újra meg újra nézni, mert a velem való imaginárius azonosulás megerősíti bennük az önmagukba vetett hitet, felfegyverzi őket ötletekkel a hétköznapi viadatok átvészeléséhez, valamint érdekes ötleteket ad a másik kifigurázására. Továbbá egy történet fogyasztásakor a legstabilabb és építő jellegű élmény akkor jön létre, amikor a félelem és részvét érzete feltör a fogyasztóban.

JUSZUF Te a félelmet, én pedig a részvétet keltem. De hol a történet?

ÜKMÜK Itt az asztalon. Le van írva azokra a papírokra.

JUSZUF Ki írta?

ÜKMÜK Nem írta senki. Le van írva. Akár a sors nagy könyvében, érted? Meg van írva.

JUSZUF Na jó, hát akkor kinek a keze írta?

ÜKMÜK Figyelj, tulajdonképpen az is meglehet, hogy nincs is leírva, hanem íródik, miközben történik. Az is lehet, hogy mi csináljuk ezt a történetet, és eközben ő írja önmagát.

JUSZUF De hát vannak írásjelek azokon a papírokon.

ÜKMÜK Ez igaz.

JUSZUF Te pedig tudsz olvasni.

ÜKMÜK Ez is igaz.

JUSZUF Hát akkor?

ÜKMÜK Két igazság még nem vezet megoldáshoz. Ezt a nyelvet még én sem értem.

JUSZUF Mi legyen a történettel?

ÜKMÜK Ki kell találni. Mindenesetre, annál az alaphelyzetnél fogva, hogy ketten vagyunk, biztosan lesz benne dialógus.

JUSZUF És az milyen irodalmi műfajba tartozik?

ÜKMÜK Dráma. Kedves vagy, hogy a főhős szájába adod a megdöbbentő választ. Dráma lesz belőle. Egyelőre próbadráma, majd igazi dráma. A te jelenléted pedig szolgálja jelenlétet. Arra szolgál, hogy érvényre juttassa többleterényeimemet veled szemben.

JUSZUF Nem bánom. Csak azt szeretném tudni, hogy itt is működik-e a valamit valamiért elve?

ÜKMÜK Működni kell.

JUSZUF Mit kapunk mindezért?

ÜKMÜK Én dicsőséget, te pedig azt, amit képes vagy magadnak elvenni.

JUSZUF És mikor kezdődik a történet? Szeretnék jobban odafigyelni.

ÜKMÜK Már elkezdődött. Az erőviszonyok már rögzítve vannak. Semmiféle szabotázs nem működik. A figyelem rám van kielezve.

JUSZUF A konfliktust még nem találtuk ki.

ÜKMÜK Létezik egy eredendő konfliktus, amit mindenki, aki ember, nagyon jól érzékel, és ez abból fakad, hogy ketten vagyunk, és ahol két ember van, ott hatalmi harc keletkezik, még akkor is, ha a közös vagyon néhány idegen nyelven telefirkált papiros, azaz megfelezzetetlen, mert nincs értéke. Ettől függetlenül hallgatólagos módon igenis jelen van a konfliktus, intellektuális konfliktus formájában.

JUSZUF És mi lenne akkor, ha én egy minőségi ugrással veled egyenértékű hőssé válnék, aki erős, okos és szép?

ÜKMÜK Vitadráma lenne belőle, amelyben a felek egyformán legitim jelenléte, egyforma minőségű fellépése és egyenrangú problémakezelése nem vezetne katartikus eredményhez.

JUSZUF Akkor szerepcserét javasolok. Legyek én Juszuf, a bölcs, aki minden kérdéshez hozzá tud rendelni egy választ, sőt, aki úgy gondolja, nem is létezik válasz nélküli kérdés.

ÜKMÜK Ahogy gondolod. Egy biztos, ebben a történetben téged éppen az ostobaságod tesz értékké. Ezért választottak ki.

JUSZUF Aha, értem már. Akkor váltunk témát.

ÜKMÜK Nincs kifogásom ellene.

JUSZUF És ez a dráma, amiben benne vagyunk, hány felvonásos, nem tudod?

ÜKMÜK Azt hiszem, egyfelvonásos. Nincs szünet, ha ez érdekel. Tudatosan nincs szünet, mert ez itt nem egy divat-, koktél- és aforizmaparti, hanem ez itt egy színházcsináló produkció. Különböző is addig tart, amíg ki nem lépünk belőle.

JUSZUF És miről szól?

ÜKMÜK Miről szóljon?

JUSZUF Ha mind a ketten kérdezzük, ki fog válaszolni?

ÜKMÜK Csitt, azt hiszem, filmeznek.

JUSZUF Minket?

ÜKMÜK A sok gügye rácsodálkozásoddal és kérdéseid nagy számával lassítod a cselekmény kibontakozását. Figyelj oda egy kicsit. A nézőtér bal sarkából filmeznek, látod? Érdeklődnek irántunk. Meg kell próbálnunk valami értékeset nyújtani.

JUSZUF Lehetőleg ne tragédiát.

ÜKMÜK Az már volt a múltkor, mindenki sírva fakadt. Az nem jó. És még egy dologra vigyáznunk kell, arra, hogy a közeljövőben senki ne mondhasa, hogy Beckett atya hatása alatt állunk.

JUSZUF Értem. Szóval ne legyen benne ilyesmi, hogy nekem a lábam bűdös, neked pedig a szád.

ÜKMÜK Ne legyen. Sem így, sem fordítva. Fuss utánam ordítva... Valaki jön.

JUSZUF Lehet, hogy segíteni akarnak.

ÜKMÜK Dehogyan. El akarják rabolni a történetünket.

JUSZUF Egy történet, amit a jelenlétünk hív életre, halálra.

ÜKMÜK Egy történet, amit a sejtelen fog össze, vissza.

JUSZUF Egy történet, ami történik, és ezen ámulunk.

ÜKMÜK Igen. A mi nyavalyás történetünk...Nem vagyunk egyebek, mint a teremtő kétségbeesett próbálkozásai.

Zömfő és ABA jönnek, de csendben maradnak, amíg Ükmük önreflexióval kijelentése meg nem emészthető. Mindkettőjük kezében papírtékeres. Olvasva mondják, amit mondanak. Úgy tűnik, mintha felülbírálják a benne foglaltakat, de mi tudjuk, hogy ez az egyetlen szerepük

ZÖMFŐ (olvas, esetleg tudálműködés) Ésszerűen kell adagolnunk az információkat. Ne találjunk mindent a prólogusban, hagyjuk, hadd derüljön ki szép sorjában, miért vagyunk itt, és milyen erkölcsi tanulságot hordoz történetünk.

ABA (olvas, esetleg tudálműködés) Több síkon zajló, kusza történetünkben ne lehessen kiolvasni a drámai végkifejletet a színre lépés első fázisában.

ZÖMFŐ (olvas) Ne lehessen. Ámen.

ABA (olvas) Az igazán hatásos drámai történet az, amelyik a nézői elvárások ellenében zajlik.

ZÖMFŐ (olvas) Menet közben derüljön fény a lényegre, amely felé haladunk. Érdemes lenne beékelni epizódtörténeteket, kulisszatörténeteket, fényeffektusokat és példabeszédeket.

ABA (olvas) Hogy a néző ne távozzon a hiány érzetével.

ZÖMFŐ (olvas) Bár a hiány felismerése is önmagában mentális munka, valamint arra enged következtetni, hogy a felfedező tudatában van annak, hogy itt valaminek lennie kell.

ABA (olvas) Ezt nevezzük gyűjtőnéven erkölcsi tanulságnak, de magunk között, mesterségbeliek között ennek a műfajnak a profán neve: átverés.

ZÖMFŐ (olvas) A törzsfelújítás történetében gyakran akadunk olyan példákra, hogy valaki azt hiszi valamiről, hogy az valami más.

ABA (olvas) A szimulátorok virágkorát éljük.

ZÖMFŐ *(olvas)* De ez a történet, amiben benne vagyunk, ugye ez valóságos?

ABA *(olvas)* Ízlés kérdése.

ZÖMFŐ *(olvas)* Tegyük próbát.

ABA *(olvas)* Jó.

ZÖMFŐ *(olvas)* Ha megcsíplek, és az neked fáj, akkor legyen ez a valóság próbája. *(Megcsípi, közben követi a papíron a rendezői utasításokat)* Na mi van? Nem szólsz?

ABA *(olvas)* Nem éreztem semmit. Ez virtuális csípés volt.

ZÖMFŐ *(olvas)* Hogyhogy virtuális, hát itt írja, hogy igazi. Neked pedig azért nem fáj, mert kikapcsolták a központi idegrendszerekből a fájdalomközpontot.

ABA *(nőies hangot imitálva olvas)* Halló, halló, fájdalomközpont. Tessék kikapcsolni a fájdalomra történő spontán reakciókat a P 324-ben. P mint persona. Köszönöm.

ZÖMFŐ *(olvas)* A sűgő azt sűgta, hogy legyen már valami lényeg. Hol a cselekmény? Unatkozik a néző.

ABA *(olvas)* Hol a néző?

ZÖMFŐ *(olvas)* Tényleg, mi volt előbb: a néző vagy az előadó? És ha a néző volt, mit nézett?

ÜKMÜK *(megfáradt indulattal)* Bocsanatot kérek, de mi is itt vagyunk. És nem szeretnénk, ha nézőknek tekintenének.

ABA *(olvas)* Tudunk róla. Itt írja. Maga teljesen utasításszerűen lépett közbe. Ennyire jól ismeri a szerepét?

ÜKMÜK Nem voltam biztos benne, hogy szerepnek hívják. Van még valaki velem.

ABA *(olvas)* Tudunk róla. Az is meg van írva, de ő majd később fog színre lépni. Nagyon érdekesnek tartom, hogy önt az a diszkuszió provokálta színre, miszerint néző vagy előadó volt előbb.

ZÖMFŐ *(olvas)* Figyeljünk csak oda a történetünkre, egyre szövevényesebb, egyre rejtélyesebb. Itt van két ismeretlen alak, akik csakis azért vannak itt, ezen a helyszínen, mert a történetbe bele vannak írva. Közös történetünk, nagyon örülünk.

ÜKMÜK A miénk már előtte elkezdődött, és ment a maga útján. Önök nem voltak beleírva. Erre nem számítottunk. Köztünk már kialakultak az érzelmi, társadalmi, morális konfliktuális viszonyok, és ebbe nehéz lenne beleépíteni egy másik történetet.

ABA *(olvas)* Szerintünk pedig az van, hogy ez a történet közös, csak hogy mi kicsit később léptünk be, de annál nagyobb hittel és a hovatarozás kikezhdhetetlen meggyőződésével, mert a hovatarozás, mint tudjuk, kikezhdhetetlen.

ÜKMÜK Én így nem szeretném folytatni. Amikor végre lett egy elképzelésem arról, hogy mi is legyen a dráma erkölcsi tanulsága, akkor, abban a pillanatban megjelentek önök, mint valami maskarák, és kitűrták a történetemet.

ABA *(olvas)* De hiszen ez utasításszerűen történt, meg ez is, hogy maga hergelődik, meg ez is, ahogyan én erre reagálok. Még mindig nem világos? Van valaki fölöttünk. Ez az igazság.

JUSZUF Nagyon unom.

ZÖMFŐ *(olvasva közeledik Juszufhoz, átöleli a vállát, és sétáltatja)* Üdvözljük köreinkben. Bemutatom történetünk menetét. Essen át egy rövid beavatási szertartáson. Újdonságokat fogok mondani önnek, olyasmit, amivel eddig még nem találkozott.

JUSZUF *(ingerülten ledobja magáról Zömfő karját)* Ki a szerző?

ZÖMFŐ *(olvas)* Milyen szerző?

JUSZUF Aki megírta önöket, és minket is bemártott ördögös olvasztótégelyébe. Aki karba tett kézzel bambul azon, hogy itt nő-tön-nő a feszültség.

ZÖMFŐ *(olvas)* Milyen feszültség?

JUSZUF Maga nem látja, hogy itt különböző történetek kereszteznek egymást? Nem látja, hogy két szuverén történet keresztezte egymást, és hogy ez minden bizonyos baleset. Két szükségszerűen önállóan zajló folyamat metszéspontja egyenlő a balesettel.

ÜKMÜK Volna egy javaslatom, ha megengedik.

ABA *(olvas)* Megengedjük. Noha előre látjuk, hogy maga valami olyasmit szeretne javasolni, hogy ne cselekedjünk utasításszerűen. Maga nyilván nem látja, hogy ez a mi benső lényünk lényege, ami a többi állatfajtától megkülönböztet, vagyis hogy képesek vagyunk utasításszerűen akár egész életünket leélni.

ÜKMÜK *(mint aki a fentieket nem hallotta)* Ne kezeljük Szentírás-ként azokat a megírt utasításokat, hiszen ilyen módon nyilván elbeszélünk egymás mellett. Hanem, és itt a javaslat, engedjünk szabad teret a spontán reakcióknak.

ABA *(olvas)* A különbség köztünk valójában csak annyi, hogy mi tudjuk, hogy meg vagyunk írva, önök pedig nem tudják. A nem tudás a spekulációk termőtalaja. Nem vagyunk hajlandók trágázni azt.

ÜKMÜK Alkossunk új történetet, a mi történetünket.

JUSZUF Saját történetet, amelynek alapjánál nem balesetek állnak, hanem az önként vállalt sors.

Ezek után összeesküvés folyik Ükmük és Juszuf között. Egyetértenek abban, hogy másik két társuktól el kell venni a papírokat. „Mi lesz az Emberrel, ha megszűnik a Szerepe?” – tragikus közjáték

ZÖMFŐ *(már nem olvas)* Keretye muhu numi ranem zuhu fárisokol valána néma berzekedi dongol lehe.

ABA *(már nem olvas)* Dohota nárem kaviszu.

Stb. Folytatódik a halandzsa (pár?)beszéd egy sarokban, egyre halkabban, míg elnémul

ÜKMÜK Ha arra gondolok, hogy mindez utasításszerűen zajlik, akkor nyilván arra kell gondolnom, hogy ez itt művészet. „Berzekedi dongol lehe”, azaz gondolkodni berzenkedik. És ez művészet.

JUSZUF Én azért azt nem értem, hogy az a valaki, „aki fölöttünk van”, hogyan tűrheti teremtményei halandzsáját. Úgy látom, nem vértette fel őket minden lehetőségre. Miért gondolhatta, hogy nem tartozhat a koreográfiához egy olyan mozdulat, amelynek szükségszerű következménye az utasításoktól való megfosztottság? Nevetnem kell. Ez a teremtő egy korlátolt fickó.

ÜKMÜK Van valaki fölöttünk, de nem biztos, hogy jóságos.

JUSZUF Én tudom, hol lehetne megérdeklődni.

ÜKMÜK Igyunk erre, mondanám.

JUSZUF Ez nem az a hely.

ÜKMÜK Szerinted van morál?

JUSZUF Nem van.

ÜKMÜK Mert ha van morál, akkor vissza kellene adnunk a papírokat.

JUSZUF Ez eddig nem morál, csupán szillogizmus. Premissza és konklúzió, de úgy emlékszem, egy premissza nem elégséges. Ezt a régiek úgy mondták, egy: Szókratész ember, kettő: minden ember egyenlő; és ebből következett az a konklúzió, hogy Szókratész egyenlő.

ÜKMÜK Nagyon megokosodtál. Rád különösen jó hatással volt, hogy őket megszüntettük. Mintha mindöröktől fogva a szerepek létezésétől lettél volna elnyomva...

JUSZUF Vállalom a próbadramát, adjuk vissza a szerepeiket.

ÜKMÜK Attól, hogy megtört a szerepjáték folytonossága, valószínűleg nem fognak emlékezni arra, mit is kell tenniük a papírokkal. Szerep és szereplő egzisztenciája egymás támogatásából sarjad. Pillanatnyilag mindkét entitás semleges.

A háttérben megjelenik az író, két kézzel hadonászik, Ükmük és Juszuf természetesen nem veszi észre, hiszen ők az író fejében léteznek csupán

ÍRÓ Csak ezt ne tegyétek! Vége már! Leállítani az egészet! (Megpróbálja kivenni a szereplők kezéből az elkobozott papírokat, de kiderül, hogy jelenléte nem fizikai, hiába fogja meg a papírokat, azok kisiklanak kezéből)

ÜKMŰK (bohóckodik Juszuffal) Figyelj, te szerinted, ha meg van írva, ami történik, akkor kinek a mije van megírva? És nekik ugyanaz írta meg, mint nekünk? Akkor nekünk miért nincs szerepünk, olyan, mint nekik? És ha elvettük a papírjaikat, akkor ezentúl velünk történik az, ami eddig velük?

ÍRÓ (indulatos szövegét senki nem hallja) Úristen, ezt komolyan kérded? Tessék csak bohóckodni, az még elfogadható... tudod, Ükműk, az apró, dölt betűvel szedett rendezői utasítás...

ÜKMŰK Máskülönbén mindenki számára az a lényeg, hogy benne legyen egy történetben, mert minden, ami él, benne van egy történetben, amit nem ő csinál. Hát nem? Ez érvényes arra a viszonyrendszerre, ami köztünk és aközött van, aki fölöttünk áll, azaz mi benne vagyunk az ő történetében, ő pedig benne van a miénkben, következésképpen itt kellene lennie, ahogy mi meg ott vagyunk.

JUSZUF Mindenki a létének visszaigazolását és minősítését keresi. Ezt az igazolást pedig valaki másnak hordoznia kell. Valaminek a valóságossága csak valami más visszaigazolásában nyer érvényt. És ez az, amit mi mindannyian keresünk: létünk és lényegünk visszaigazolását, és ez az, amiben nem különbözünk magunktól, de másoktól sem. Te, ezek itt emlegettek valami erkölcsi tanulságot, szerinted bekövetkezett már?

ÜKMŰK Nem lesz erkölcsi tanulsága a drámának, csak abban a

formában, hogy tudomásunk van arról, hogy lennie kellene. A hiánya eléggé tanulságos.

JUSZUF Adjuk vissza nekik szerepeiket.

ÜKMŰK De óvatosan ám, mert nem tudhatjuk, mi történt velük időközben.

Aba és Zömfő visszakapják papírjaikat, és abban a pillanatban olvasva elkezdnek dumálni. Az Író nagyon feszült, de reménykedve egész közel megy Abához

ABA (olvas) Ami a műfaját illeti, drámaelméleti abszurd, hiszen bonyolult viszonyokat érzékeltet vélt vagy valós szereplői identitás, vélt vagy valós teremtett történet, vélt vagy valós írói jelenlét között. Továbbá a drámát annak születési folyamatában viszi színre, annak összes vélt vagy valós összetevőjével, mint konfliktus, katarzis, erkölcsi tanulság.

ZÖMFŐ (olvas) Mindezek az összetevők valójában vita témáját képezve is jelen lehetnek a maguk... (Elakad az olvasásban, felpillant segélykérően) a maguk...

ÜKMŰK Hehe, egy tintapaca, mi? Tudod te, mi a baj ezzel a próbadramával? Az, hogy nincs benne cselekmény, nem cselekszik, nem hasonlít az élethez, nem pörög, és nem tétovázik, nem akar, és nem akarat nélküli, unalmas, egy fos csupán, épp ideje kiszállni. Juszuf, velem tartasz? Kereshetnék egy másik történetet. Üzenet az írónak: delete file.

Schein Gábor

A HERCEG ÁLMA

SZEREPLŐK:

DON FRANCESCO, spanyol követ
TIZIA, a herceg lánya
FRANCESCA, udvarhölgy, Tizia barátnője
TIZIANO, a herceg fia
CLAUDIO, Tiziano barátja
LUCIO, Tiziano barátja
Valamint tükrök, bábok, leplek, vetített képek

A színészek vetített díszlet előtt játszanak. A színpad minden jelenetben, ahol díszlet nincsen jelezve, üres. A színészek, amikor egy-egy jelenetben a szerepük véget ért, nem mennek ki, hanem a színpad szélén megállnak, és követik beszélő társaik játékát, mintha egy dzsesszenekart látnánk. A játék temperáltságára leginkább egyfajta tompítotttság jellemző. A színpad alulvilágított, ami nem akadályozza a látást, de a színpadi világ szűkösségének, bezártságának érzetét kelti

I. RÉSZ

1. jelenet

A vetített díszlet egy romos, elvadult kertet ábrázol

FRANCESCA Tizia, ugye nem mondasz igazat? Ugye csak tréfálsz?
TIZIA Van is kedvem a tréfához! Hajnalban a lépteire ébredtem, és bekopogott, hidd el.

FRANCESCA Tizia, tegnap éjszaka én is fenn voltam, akárhányszor megpróbáltam elaludni, kivetett magából az ágy. Minden szót hallottam volna, ami a folyosón vagy az ajtód mögött elhangzik.

TIZIA (gúnyosan suttogva) Ne figyelmeztess, tudom. Hanem most olyan halkak voltunk, mint a madár, amikor végigsétál az erkély korlátján, mint a macska, amikor zsákmánya után oszon.

FRANCESCA Miért gyötörsz mindig, Tizia?

TIZIA Nem gyötörlek, csak azt szeretném, ha egy kicsit merészebb lennél.

FRANCESCA A herceg lánya lehet merész.

TIZIA Tévedsz, Francesca. A herceg lánya még képzeletben sem merészkedhet messzire, és jobban teszi, ha barátaira is gyanakszik, de leginkább magától kell félnie.

FRANCESCA Gyanakszol, mert nem ismeresz semmi szeretnivalót, és csal minden szavad, még ha igazat mondasz is.

TIZIA Jaj, szegény Francescám, ezen az átkozott helyen én vagyok az egyetlen, aki nem csal, aki már nem fél a veszteségtől, sőt udvarol neki, mint egy szeretőnek, aki már nem akar se maga, se mások

fölött diadalt ülni. (*Megfogja Francesca mellét*) De te, te még kapsz más szeretőt is. Csak használd, amit a véletlen adott!

Feltűnik a parkban Don Francesco, spanyol követ

(*A keze még Francesca mellén*) No lám, ilyen reggeli órán, hős spanyolom? Nyugtalanította valami? Megzavarta az álmát?

DON FRANCESCO Az álmokról itt most nem illő beszélni.

TIZIA Én azt hiszem, másról se illik. De legyen, ahogy kívánja. Mit szól, milyen szép idomok. (*Leveszi a kezét Francesca melléről*) Tudja, mustrát tartok.

FRANCESCA Na de Tizia!

TIZIA Meg leckét is adok.

DON FRANCESCO Szemérmertlenségéből talán?

TIZIA Abból, ha annak nevezi, de ha másnak nevezné, talán ön sem találna kivetnivalót a tananyagban. Mert én azt hiszem, az állhatatosságot a fajankóknak találták ki. Minden szép nőnek joga van, hogy igézetbe ejtse a férfinemet, és ha valakivel előbb akadunk össze, az még nem ok, hogy a többit megfosszuk a szívünkre való éppoly jogos igénytől.

DON FRANCESCO Engem minden szépség mindenütt egyformán levesz a lábamról, bárhol szívesen engedek ennek az elragadó, édes erőszaknak.

TIZIA Ezt jó hallani. Ám ha így van, bizonyára nem titkolja el előlünk, melyikünk kedvéért jött most ide, és főként merre járt az elmúlt éjszaka?

FRANCESCA Ne válaszoljon neki!

DON FRANCESCO Örülök, hogy együtt találtam udvarunk két elragadó hölgyét. Mert megajándékozhatja-e magát izgatottabb gyönyörrel egy férfiszív, mint ha szép és okos hölgyekkel könnyed társalgásba merül, különösen ilyen komor napokban, mikor anynyi sötét gondolata támad az embernek. Az elmúlt éjszakát is sötét töprengések között töltöttem.

TIZIA Szépen fűzi a szót, annyi szent, de hisz udvari ember, valahogy mégis hamisan beszél.

DON FRANCESCO Úgy van, hamisan beszélek. De nem azért mert hamisak a gondolataim, hanem mintha a nyelv fogyott volna ki az igaz és egyenes szavakból. Mert hogyan kellene mondanunk, hogy a herceg egy hónapja alszik. Mondjuk talán, mint egy fáradt öregemberről szokták, hogy szendereg? Vagy vegyítsünk több dühöt szavainkba, és mondjuk, hogy húzza a lóbórt? Vagy tettetett közönnyel, ahogyan manapság fiataljaink beszélnek, mondjuk azt, hogy „szunyál”?

TIZIA Talán maradjunk az utóbbiban. Nekem mindenesetre teszük, ahogyan bolondját járattja az ön honfitársaival, a spanyol király darabontjaival.

DON FRANCESCO Akik az ön édesapja kérésére érkeztek ide, hogy óvják a trónt.

TIZIA Hogy óvják a trónt? Kinek kellene az? Hiszen az ön ura is megelégedett azzal, hogy ideküldjön pár ügyefogyott tökfilkót, és persze magát, akiről mindez nem mondható el, és akitől bizonyára nagy szívfájdalmak közepette vált meg. De minnek is erre szót vesztegetni! Apám mindenesetre már többször fölkel. Kiment vizelni, visszajövet jól lehordta az egyik őrt, aki rémületében elfelejtett neki szalutálni, majd lefeküdt, és nyomban mély álomba merült.

DON FRANCESCO Talán mégis van olyan, akinek fontos ez a hely. Akinek nem mindegy, mi lesz vele. Úgy vélem, ma már sajnos nem a herceg ez az ember. Mit gondol erről, Francesca?

FRANCESCA Rémülten hallgatok itt minden szót. Mintha minden, amit mondanak, egyszerre több dolgot jelentene, és egyre több veszéllyel. Kérem, Don Francesco, legyen óvatosabb.

DON FRANCESCO Az leszek, ígérem. Sokat ér nekem egy őszinte szív aggodalma.

FRANCESCA Ebben a szívben később sem lesz oka kételkedni.

DON FRANCESCO Elalszik ott a kétely, ahol ilyen szempár uralkodik.

TIZIA No lám, egy ártatlan mondatocskára is mennyi érdekességet rejt, csak tudni kell, hogyan értsük.

FRANCESCA Előtted nincsenek ártatlan mondatok.

DON FRANCESCO Amíg nem lehet újra ártatlanul beszélni, addig boldogságban nem reménykedhetünk.

FRANCESCA Így érzem én is. De kérem, mielőtt túl sokat mondana, menjen!

DON FRANCESCO Hallgatok önre, távozom. Talán nemsokára mindkettőjünkkel tisztábban szólhatok. Addig is szolgálatukra, hölgyeim.

FRANCESCA Az ég óvja önt!

TIZIA (*gúnyosan*) Ég óvja!

Don Francesco el. A színpad szélén megáll

(*Gúnyosan*) Amíg nem lehet újra ártatlanul beszélni... Addig is szolgálatukra, hölgyeim... (*Francescához*) Te tényleg ezt a felfuvalkodott tökfilkót választottad magadnak?

FRANCESCA Tizia, én nem vagyok olyan, mint te.

TIZIA Ezért szeretlek. (*Karját játékosan Francesca derekára fonva megkerülő barátnőjét, és hirtelen megcsókolja*)

FRANCESCA Ez mi volt?

TIZIA Csók.

FRANCESCA Ilyet ne csinálj többet!

TIZIA Jól van, csak tréfa volt.

FRANCESCA Tréfából se. Már megtanítottál, hogy félni tudjak tőled. Lassan undorodni is fogok.

TIZIA Hát csak undorodj! És jól teszed, ha ezen a helyen nem akarsz egyedül maradni. Mert apám büntetése előbb-utóbb mindnyájunkat elér.

FRANCESCA A herceg büntetése? Miről beszélsz?

TIZIA Azt hiszem, apám mindig közönyös volt irántunk, se panaszszal, se szenvedéssel nem tudtuk részvétre bírni, és most végképp megunt bennünket. Elunta szép környezetünket, molyette fáinkat, mindazt a gazdagságot, amit kertünk csak adhat, elunta a föld és az ég kegyelmét. Talán még büntetni sem akar. Vagy ha igen, egyaránt büntet mindenkit, aki házában él.

FRANCESCA Büntetni, de miért?

TIZIA (*nevetve*) Amiért nem szerettük eléggé, és gyakran megfélemtünk róla.

FRANCESCA Én nem feledkeztem meg róla egyetlen napra sem. Hogy is tehettem volna? Hiszen ő volt minden lépésünk értelme, minden kérdésünk nyitja, minden vágyunk kapuja.

TIZIA Ezt honnan idézted? És még azt mondod, hogy az én szavam csal. Apám rab. Bezártuk őt, hogy uralkodjék fölöttünk. Katonákkal őriztetjük.

FRANCESCA Én szeretem őt.

TIZIA Én is. Csakhogy lehet-e őt szeretni? Mert lehet szeretni egy hű és vidám kutyát, lehet szeretni azt, akire vágyunk, hisz az ébredő vonzódás, nemde, elmondhatatlan gyönyörűséggel van tele, lehet szeretni azt, akivel életünk eggyé vált a kölcsönös figyelemben, lehet szeretni egy gyereket...

FRANCESCA És lehet szeretni egy apát.

TIZIA Igen, egy apát is lehet szeretni. De az én apám megtagadta magától, hogy fiát és lányát közel engedje szívéhez. Ő mindnyájunk atyja volt, vagyis egyikünké sem. Egy szobor. Egy figyelmeztető gondolat. Egy halotti maszk.

FRANCESCA Én mégis szerettem őt. Ha tudnád, hányszor képzeltem el, hogy csókjaival bejárja testemet, és mint a mezőt a tavaszi eső, minden tagomat életre kelti.

TIZIA Szegény Francesca.

FRANCESCA Elég csak rá gondolnom, és testembe mintha friss erők áradnának. Nem, Tizia, nem én vagyok a szegény.

TIZIA Rágondolsz, hiszen mást aligha tehetnél vele, és közben őreire kezdesz hasonlítani, vagy ami még rosszabb: rá, és hogy el ne aludj érzéseid csöndjében, mert hisz a boldogság a változásban van, a tőle kapott erő Don Francescéhoz űz.

FRANCESCA Nem tudod, mit beszélsz. Olyan vagy, mint a föld, amelyre régóta nem hullott eső. A bőröd maholnap megrepedezik.

TIZIA És ha így van? Az ő ereje nekem már nem kell. Nem öntözöm magamat képzelt vízzel.

FRANCESCA De hiszen te a halálára gondolsz. Vigyázz, mert szavaink és gondolataink beteljesülnek! És te minden szavaddal a vesztét sietteted.

TIZIA Nem. Éppen én vagyok az, aki meg akarja menteni. Hogy az utolsó pillanatban mégis apa legyen belőle. Ne eleven kísértet.

FRANCESCA Akkor hát a mi vesztünket akarod. Neked és Tizianónak apa kell, talán mert még mindig nem tudtátok saját sorsotok uraivá válni, vagy mert nem tanultatok megbocsátást, megbocsátani neki és magatoknak, de nekünk, akik még e kert lakói vagyunk, olyan uralkodóra van szükségünk, aki nem keresztezi utunkat, aki nem avatkozik lépten-nyomon vágyainkba és döntéseinkbe, aki nem is mutatkozik, és akit éppen ezért szeretni lehet, hiszen tekinteténél több nem adhat nekünk, de közelségét nem viselnénk el. Kimondom: apád nem büntetésből vonta meg magát tőlünk, hanem tapintatos szeretetből. És ezt éppen te nem érted?

TIZIA Ha így van, nekem jobb lenne elmennem innen. *(Gúnyosan)* Hogy ne zavarjam békéteket, a szép idillt, amit lefestettél.

FRANCESCA *(színtén gúnyosan)* Széles a világ, és mindenütt grófkba meg hercegekbe botlasz. Menj! Mi tartana vissza?

TIZIA *(elgondolkodva)* Talán valóban nem is olyan sok, mint hinném. De nézd, itt van az ujjamon ez a gyűrű. Próbáld lehúzni!

FRANCESCA *(megpróbálja lehúzni Tizia ujjáról a gyűrűt)* Nem megy.

TIZIA Látod, amikor felhúztam, egy ideig még le tudtam volna venni. De nem jutott eszembe. Most meg már nem tudom. Elkéstem, Francesca.

FRANCESCA Vagy éppen ellenkezőleg, még korán van. Majd együtt megleljük a módját, hogy könnyebben, mint hinnéd, lecsússzon az ujjadról ez a gyűrű.

TIZIA Ugye most fenyegetsz?

FRANCESCA Én fenyegetném a herceg lányát?

TIZIA *(tűnődve, öniróniával)* A herceg lánya...

FRANCESCA Aki nem érdemi meg, hogy az legyen.

TIZIA *(továbbra is mintha magával beszélne)* És ha így van? Ha mindent összekeverték itt a nem értés, a rosszul fűzött szavak? Ha senki sem ott áll, ahol állnia kellene?

FRANCESCA Kihez beszélsz?

TIZIA *(felkapja a fejét)* Ki máshoz, hozzád. Aki már nem szorulsz egy állhatatlan személy barátságára. De jól van így. Legyen mindkettőnkkel érdemünk szerint. *(El. A színpad szélén megáll)*

FRANCESCA Nem így akartam, istenem, nem így akartam. Miért nem az okos mérlegelés uralkodik itt, miért mondunk többnyire egészen mást, mint amit kellene? *(El. A színpad szélén megáll)*

2. jelenet

A vetített kép ugyanaz. Claudio és Lucio jön

CLAUDIO Nem mondom, jó fej az öreg.

LUCIO Egy hónapja nem hajlandó felébredni.

CLAUDIO Csak vizelni jár ki, és tángálja az öröket.

LUCIO Áldás, ha az embernek jól működik a veséje. Táncoltatja az ármádát.

CLAUDIO És mit gondolsz, nem unják meg egyszer a táncot?

LUCIO Az ilyesmit nem lehet megunni. Micsoda játék! Az öregből árad a víz, azok meg úsznak a pofonokban.

CLAUDIO És mi lesz, ha meglegellik az áldást? Mi lesz, ha zendülés tör ki?

LUCIO Zendülés, itt? Mint egy hajón, amely régóta nem látott partot, és kifogyóban van rajta a szárított hal? Ezen mi már túl vagyunk. Lábujjhegyen nem lehet lázadni.

CLAUDIO Ha már alszik, mi lesz, ha még jobban elaltatják?

LUCIO Azt nem tehetik meg!

CLAUDIO És miért nem, Lucio?

LUCIO Hát, mert... mert...

CLAUDIO Na miért nem, ki vele!

LUCIO Mert semmi értelme. *(Észrevesz valamit Claudio arcán)* Félni kezdek tőled. A helyükben te tudnád, hogyan kell az ilyesmit kifundálni.

CLAUDIO Tudnám, ha kérdeznének.

LUCIO Még szerencse, hogy a te nagy eszed senkinek sem kell.

CLAUDIO Most még nem. De fordulhatnak az idők, Lucio, gyorsabban, mint hinnéd.

Feltűnik Tiziano

Á, nézd, ki jön ott. Hogy szolgál az egészséged, nagy jó uram?

TIZIANO Jól, csak nem tudom, kit.

CLAUDIO Látom, megint komor kedvvel és homályos gondolatokkal ébredtél.

TIZIANO Nem én, kicsi szolgálaim. *(Átfogja a vállukat)* Talán még föl sem ébredtem.

LUCIO Ezt hogy érted?

TIZIANO Tudjátok-e, mit álmodtam?

CLAUDIO Hosszú lesz?

LUCIO Claudio!

CLAUDIO Csak mert akkor leülök. *(Leül a földre)* Érdekes, így egészen másmilyennek látom az arcotokat.

LUCIO Ha megkérhetlek, ne mondd el, milyennek!

TIZIANO Egy öregemberről álmodtam, akihez egy napon, épp mikor a birkáit terelte a gázlón, odalépett két asszony. Mindketten drága ruhát viseltek. Azt mondták az öregembernek, egy év múlva fia fog születni. Akkor ők visszatérnek, és ha az öregember odaadja nekik az újszülöttet, gazdaggá teszik a földet, amelyen a családja él. Az öregember felesége esztendő múltán valóban fiút szült. Az öreg ekkor elvitte a gyermeket a fivéréhez, aki négy napos járásra lakott. Amikor hazaért, már ott voltak asszonyok, és kérték a fiút. Az öreg azt mondta, a fia meghalt, éppen most temette el. Az asszonyok tudták, hogy ez nem igaz, de nem kérdezősködtek. Az öregember fivére úgy nevelte fel a fiút, mintha a sajátja lett volna. Ünnepeken az öreg a feleségével együtt meglátogatta a testvérét. Velük ment a lányuk is. A fiú beleszeretett az öregember lányába, és titokban vele hált. Az öregember ezt csak akkor tudta meg, amikor sirva jött hozzá a fivére, akinek a házába előző nap két asszony érkezett. Az asszonyok azt mondták, a fiúból jó király lett volna, de most meg kell halnia. És a fiút halva találták a mezőn. Amikor az öregember ezt meghallotta, felgyújtotta a házat, de a lányát nem üldözte el. Egyik helyről a másikra vándoroltak, és az újszülöttet a fiaként nevelte fel.

LUCIO *(valamennyi csendet követően)* Szép történet, de nem úgy hangzik, mint egy álom.

CLAUDIO Biztos, hogy ezt álmodtad?

TIZIANO Nem, de ezt a történetet mondtam el.

CLAUDIO *(feláll)* És most azt szeretnéd, hogy latolgatva, megforgatva jól a fejünkben, megpróbáljuk megérteni?

TIZIANO Amikor belekezdtem, vártam ilyesmire, de most már nem.

LUCIO Jobb lenne, ha nem találnál ki ilyen történeteket.

CLAUDIO Nekem tetszett, és hallod-e, Tiziano, jól mesélted el.

TIZIANO Mesélni azt tudok.

CLAUDIO Nagy tudomány.

LUCIO Ilyen időkben? Inkább veszélyes.

CLAUDIO Veszélyes vagy nagy, nem mindegy az? Mit tudsz te arról, Lucio, mi a nagy? Mert nagy például a véletlen bölcsessége, hogy ilyen embert rakott mellénk, mint te vagy. De nagyobb Tiziano bölcsnek épp nem nevezhető álombeszéde, még ha túl sokat árul is el vele magáról.

TIZIANO Én azt hiszem, az álom alaposabban elrejt bennünket, mint akármilyen más, amit kigondolunk, mint az álruha. De mivel folyton magunkról beszélünk, végül így is, úgy is árulók leszünk, nem igaz, Claudio?

CLAUDIO Nem tudom. Én ismertem valakit, akinek valami gúnyára volt szüksége, és jó pénzért kiváltotta egy vén doktor zálogba tett köpenyét, amely révén nagy tekintélyt szerzett magának. Úton-útfélen mindenki megsüvegelte, és panasszal meg tanácsért mentek hozzá, mint valami hírességhez. Egy alkalommal őt vagy hat paraszt kereste fel, hogy mondjon valamit a nyavalyáikra.

TIZIANO Nyilván nem árulta el, hogy nem konyít hozzá.

CLAUDIO Nem bizony. Meghánnya-vetette a bajt, aztán mind-egyiknek rendelést adott.

TIZIANO És miféle orvosságot rendelt nekik?

CLAUDIO Hát istenem, ami éppen eszébe jutott. Hánytató bort. Annak csodatévő ereje van ám. Halottam egyszer, hogy valaki már harmadik napja halódott, már nem is tudták, mit adjanak neki, mert annak már semmi sem használt. Utoljára jutott eszükbe a hánytató, azt adták neki.

TIZIANO És jobban lett tőle, mi?

CLAUDIO Nem, meghalt.

TIZIANO Bámulatos eredmény. Tehát ha jól értem, te mégis bízol az álruhákban.

CLAUDIO Bizom, uram. Mintha egy zálogházból mindig új testet és arcot váltanánk ki.

TIZIANO Csakhogy minden test és arc öregszik. Egy idő után hasonlítani kezdenek egymáshoz, és elárulják viselőjüket. Ilyenkor az ember harcolni kezd a teste ellen. Megpróbálja eltüntetni. Krónikus étvágytalanság tör rá, vagy ellenkezőleg, habzsolni kezd. Vagy, mondjuk, folyton elalszik. Tudja, hogy dolga lenne, de képtelen felébredni.

LUCIO Miről beszéltek?

CLAUDIO Jobb nem tudnod, Lucio.

TIZIANO Jobb bizony. Amíg ébren vagyunk, menjen ki-ki a dolgára.

CLAUDIO A zálogért?

TIZIANO Oda, ha oda tetszik.

CLAUDIO Mielőtt elmész, uram, köszönöm az álmodat.

TIZIANO *(elindul, vissza se néz)* Nincs mit, Claudio. Igazán nincs mit. *(A színpad szélén megáll)*

LUCIO Azt hiszem, egyre kevésbé értelek.

CLAUDIO Így lesz idő, mikor tőled tudom meg, hol tartok.

LUCIO És most?

CLAUDIO Én erre, te arra.

LUCIO Tudni fogod, hol találsz.

CLAUDIO Tudni fogom, Lucio.

Különböző irányban el. Lucio megáll a színpad szélén. Claudio a másik irányban szembetalálkozik a belépő Don Francescóval

3. jelenet

A vetített kép változik, „ugyanannak” a romos kertnek egy másik elvadt részletét mutatja. Don Francesco és Claudio suttogva, tompa hangon beszélgetnek

DON FRANCESCO Épp időben, Claudio.

CLAUDIO Épp időben? Hát van ezen a helyen idő?

DON FRANCESCO Nincs, de legfőbb ideje, ahogyan a ti nyelveken mondani szokták, hogy újra legyen.

CLAUDIO Talán már terve is van, uram?

DON FRANCESCO Nincs még, de határoztam. A herceg tétlenség megköveteli, hogy cselekedjünk. Hiszen minden romlik, pusztul körülöttünk. Ha a herceg alszik, és nincs kedve felébredni, vétek lenne őt visszakényszerítenünk magunk közé, inkább engedjük el, legyen nyugodt és hosszú az álma.

CLAUDIO És ha nem tévedek, magának szánja az ő helyét. *(Gúnyosan)* Mert ugye a herceg nem alkalmas. Talán sosem volt az, és végre bevallotta magának, elaludt, arra kényszerítve bennünket...

DON FRANCESCO Annak kell a herceg helyére lépnie, aki képes megmenteni ezt a kertet a végső pusztulástól. Tizianótól semmi ilyesmit nem várhatunk. Ha segítesz nekem, nem látod majd kárát.

CLAUDIO Segítsék a haszon miatt?

DON FRANCESCO Azért is. De főként azért, hogy ne egy olyan ember álmában éljünk, aki gyűlöl minden életet.

CLAUDIO Ez már jobban hangzik. Mindig szerettem az olyan fogadásokat, melyekben alig volt esélyem győzni. Már régóta furcsa vonzást érzek, hogy megtapasztaljam, mi a kockázat, mindent átengedve neki.

DON FRANCESCO Én nem várok szolgálatot. Meg sem akarom érteni, miért teszed.

CLAUDIO Én pedig nem kívánom magyarázni. Jól figyeljen hát, uram! Úgy kell intéznünk, hogy minden Tiziano ellen valljon, és pusztá élete is kegyünkön vagy jogos haragunkon múljon. Senkinek nem esik majd nehezére elhinnie, hogy megölte az apját. Úgy forgatjuk majd a szót.

DON FRANCESCO Várj csak, várj. Lassan a testtel. Előbb, ahogyan megint csak a ti nyelveken oly kifejezően mondják, el kell tennünk a herceget láb alól.

CLAUDIO Van ilyesmire szer. Úgy hívják, méreg. A kérdés csak az, hogyan adjuk be a hercegnek.

DON FRANCESCO Méreg? Nem szeretem ezt a szót.

CLAUDIO Hogyan nevezné akkor, uram? Írnak, áfiumnak?

DON FRANCESCO Az örök álom szerének, Claudio.

CLAUDIO Hadd hívjam én mégis méregnek. Nem szeretem az álmodat. Megszabadulnék minden olyan képtől, amelyről nem tudom, ki festette, és honnan ered.

DON FRANCESCO Olyan rosszak az álmaid?

CLAUDIO Mostanában igen. Bár sosem értettem, miért hiszik az emberek, hogy álmukban bölcsőbbek, és meglelik a helyes utat az idők erdejében.

DON FRANCESCO Ez is egy kép volt. Ismerős. De foglalkozunk a herceggel. A szert könnyen beadhatjuk neki, hiszen aki hűgoyzik, annak innia is kell.

CLAUDIO Ön tanul, uram.

DON FRANCESCO Szégyellhetném, ha ilyen mestertől nem tanulnék.

CLAUDIO Szégyellhetné bizony. Csakhogy apró vörös üvegcsére, amelyet füvesemberektől meg javasasszonyoktól lehet kapni, most nem lesz szükség.

DON FRANCESCO Hát akkor hogyan csináljuk?

CLAUDIO A méreg Tiziano lesz. Ha bemegy az apjához, és vakon, ahogyan szokott, beszélni kezd, arra kényszerítve a herceget, hogy emlékezzék, a herceg, még ha követné is őt, képtelen lesz rá, hiszen már öreg, és visszafelé semmin sem változtathat. Tiziano sosem bocsátotta meg neki, hogy hagyta elfonnyadni az anyját. Nem veszi majd észre, hogy ő üzi a herceget még mélyebb álomba, ahonnan nem lesz visszatérés.

DON FRANCESCO De vajon bemegy-e az apjához, hiszen gyűlöl őt.

CLAUDIO Talán nem is gyűlöl. Nyugodt lehet, erről én majd gondoskodom.

DON FRANCESCO De Tizia megmentheti az öccsét.
 CLAUDIO Annál jobb. Tegye. Mivel ehhez arra lesz szüksége, hogy a haragot kegyre fordítsa bennünk, aminek nem fogunk körömszakadtáig ellenállni, mi is elvárhatjuk tőle az együttműködést.
 DON FRANCESCO Hallod-e, jól forog az eszed, Claudio. Szinte félni kezdek tőled.
 CLAUDIO Ilyesmit nemrég más is mondott nekem.
 DON FRANCESCO És mit vársz ezért cserébe?
 CALUDIO Semmit, uram, csak hogy ne felejtss el, szerencsédet ki nek köszönheted.
 DON FRANCESCO Ígérem, nem felejtök. Azért én mégis tartok Tiziától. Nem ismerem ki magam a szaván.
 CLAUDIO Pedig nem nehéz, a megvetés beszél belőle.
 DON FRANCESCO És megvetése vajon miből beszél? Kiszámíthatatlan reményből, vagy ellenkezőleg, nagyon is számítható reménytelenségéből?
 CLAUDIO Kell ezt tudnunk? Elég, ha nem tesz olyat, ami nem egyezik a mi számításainkkal.
 DON FRANCESCO No persze, a számításaink. Azért mégis jó lenne, ha a szavak elárulnának valamit.
 CLAUDIO Nem árulnak el. Róla nem.
 DON FRANCESCO Kívánjunk tehát magunknak szerencsét.
 CLAUDIO A szerencsére szükségünk lesz, uram. De arra is, hogy tudjuk, mit miért teszünk.

Mindketten el. Megállnak a színpad szélén

4. jelenet

A vetített kép változik, „ugyanannak” a romos kertnek egy másik elvadult részletét mutatja. Tiziano és Tizia beszélget

TIZIA Tiziano, mondd, miért kell rád örökké annyit várni?
 TIZIANO Ezt mintha anyánk kérdezte volna.
 TIZIA (nevetve) Ne haragudj, néha kicsúsznak a számon ilyen mondatok. (Megsimogatja Tiziano homlokát és haját) Pedig már nem vagy gyerek.
 TIZIANO (eltolja Tizia kezét) Nem, Tizia, nem vagyok az. De ugye nem azért hívtátál, hogy ezt megmondd?
 TIZIA Miért ne? (Hátr lép) Egyébként apánkról akartam beszélni veled.
 TIZIANO Róla, velem?
 TIZIA Úgy látszik, mégis gyerek vagy még, Tiziano.
 TIZIANO Majd ha te szólsz hozzám, nem leszek az.
 TIZIA Jó, akkor szólok én, öcskös.
 TIZIANO Csak ne hosszsan, ha kérhetlek.
 TIZIA Na nézd, alig üt ki állán a legénytoll, és máris fogytán az ideje. (Megsimítja a fiú állát)

Tiziano lesöpri a kezét

Tiziano, apánk veszélyben van.
 TIZIANO Miért éppen most kerülne veszélybe? Egy hónap után? Én úgy látom, nagyon jól hozzászokott mindenki ehhez az új tréfához.
 TIZIA Tréfának nevezed? Talán még kacagni is tudtál rajta?
 TIZIANO Magamon tudok.
 TIZIA Magadon. Mikor veszed már észre, hogy nem mindig terólad van szó, hogy nem minden rád vonatkozik, hogy nem minden kérdésre a te neved a válasz?!

TIZIANO Amely a te neved is. Vagy a neved tagadása.
 TIZIA Látom, képtelen vagy eljutni apánkhöz. Ha nem tudjuk őt felébreszteni, Don Francesco meg fogja öletni.
 TIZIANO Ezt eddig is megethette volna.

TIZIA Ki tudja, eddig talán félt. De ma reggel beszéltem vele, és olyan fenyegetést éreztem a szavaiban, amit eddig nem.

TIZIANO Hát aztán? Ha megöli, ő kerül a helyére.
 TIZIA Tiziano, nincs benned könyörület?
 TIZIANO Ez megint nem a te mondatod volt.
 TIZIA De igen, mostantól ilyen mondataim lesznek. Akármit gondolsz róla, meg kell mentenünk.
 TIZIANO Miért, ha életben marad, változik valami? Egyetlen képet örökök róla. A kertben guggolt, én háttal előtte álltam, ő magához húzott, és átkarolta a hasamat. Az ujjai közt néhány szál gyöngyvirágot tartott. Később sokáig kerestem magamban azt az érzést, amely ehhez a pillanathoz tartozott, amikor tarkómtól a sarkamig szinte minden tagom érintkezett a testével. És valami mintha meg is mozdult volna ebből a biztonságból, de nem bennem, hanem abban a gyerekekben, akinek a fél felsőteste elfért a tenyerében, és aki éppen úgy nincsen már, ahogyan ő sincsen. Tizia, apánk nekem régen halott.

TIZIA Nem az! Ezt te is tudod. Csak félsz.
 TIZIANO Mitől félnék?
 TIZIA Hogy látnod kelljen őt, hallanod. Hogy soha nem szabadulhatsz meg tőle.
 TIZIANO Tudom, hogy soha nem szabadulhatok.
 TIZIA Akkor menj be hozzá, és beszélj vele! Te vagy az, aki fel tudod őt ébreszteni. Tiziano, te vagy az.
 TIZIANO Nincs miről beszélünk egymással.
 TIZIA De van, Tiziano, de van. Ő is szenved attól, ami anyánkkal történt. Van fogalmad, mit érezhetett, amikor farsang után megtalálta őt felvágott erekkel az ablak előtt fekve?
 TIZIANO Nem érdekelnek az érzései.
 TIZIA Félórát térdelt mellette, és sírt.
 TIZIANO Magát siratta.
 TIZIA Lehet, de azóta ugyanúgy egy halottal él együtt, mint te.
 TIZIANO Éppen ezért nincs neki mit mondanom.
 TIZIA De magadnak talán van. És előtte könnyebb lesz. Menj be hozzá, a mondatok majd maguktól jönnek.
 TIZIANO Tizia, miért hiszed, hogy a beszéd jobb, mint a némaság? Szerintem inkább mindent még jobban összekever és megmérgez.
 TIZIA Akárcsak a hallgatás.
 TIZIANO Igen, akárcsak a hallgatás. Éppen ezért nem lehet se tisztázni, se meggyógyítani semmit. Betegségből betegségbe esünk, és a következőről mindig azt hisszük, az lesz a gyógyulás.
 TIZIA Lehet, hogy így van, nem vitatkozom veled, mégis arra kérek, menj be hozzá.
 TIZIANO Hidd el, nincs értelme.
 TIZIA De van, és minden jóra fordul.
 TIZIANO Csak ilyeneket ne mondanál!
 TIZIA Jó, nem mondok, csak menj be hozzá.
 TIZIANO Majd meglátom.
 TIZIA Jól van, Tiziano, ezt már szeretem. (Anyásan megsimogatja a fejét)

Mindketten el. A színpad szélén megállnak

5. jelenet

A vetített kép egy palota romos arkádjait mutatja. Francesca vár, Don Francesco érkezik

DON FRANCESCO Jó napot, Francesca!
 FRANCESCA Jó napot, uram!
 DON FRANCESCO Nem is sejtí, mennyire örülök, hogy ezúttal egyedül találom. Reggel kissé megzavart, hogy Tiziával kellett önön osztoznom. Mert éppen róla akartam kérdezni.
 FRANCESCA (leplezett megbántottsággal) Ó, tehát Tiziáról?!

DON FRANCESCO (*nem veszi észre Francesca megbántottságát*) Róla. Az utóbbi napokban a szokottnál is furcsább megjegyzéseket tesz. Nem tudom, mire számíthatunk tőle. Már az is felmerült bennem, hogy a herceggel együtt készakarva taszítanak bennünket vesztünkbe, pusztulni hagyva lakhelyünk, és csökönyös rosszasággal, kétértelműségekkel sodorva mindnyájunkat a mindent elnyelő örvény felé.

FRANCESCA (*megkönnyebbülve*) Mennyire boldoggá tesz, hogy ön is így látja. Ezek szerint nem tévedtem, amikor barátnőm kedélyen riasztó változásokat észleltem. Bevallom, ma már a legrosszabb dolgok is megfordultak a fejemben vele kapcsolatban.

DON FRANCESCO Ez megerősít a terveimben, melyekbe most már nyugodt lélekkel beavatom önt. Szeretném elérni, hogy Tizia eltávozzék körünkből. Míg ő itt van, nem költözik vissza közénk a jókedv. Ehhez azonban az ön lélekjelenlétére is szükség lesz.

FRANCESCA Bár nem tudom, mi a terve, de ígérem, bennem nem kell majd csalódnia.

DON FRANCESCO Köszönöm. A legfontosabb az, hogy akármit teszek vagy mondok, ne rendüljön meg bennem a bizalma.

FRANCESCA Hogyan is tételezhet fel ilyet? Hiszen az ön közelében végtelen nyugalom árad szét bennem.

DON FRANCESCO Ó, Francesca, ön mellett én is érzem ezt a nyugalmat.

FRANCESCA Ön is? Ezt nem is reméltem.

DON FRANCESCO Igen, Francesca. Nem is tudja, mennyire boldog vagyok. Hosszú semmittevés után úgy érzem, végre eljött a pillanat, amikor cselekedhetem, és higgye el, elég erős vagyok. Oly szép ez a pillanat, és szeretném, ha e kert közös boldogságunk helye lenne. Engedje meg. (*Gyengéden átöleli és megcsókolja*)

FRANCESCA Ezt talán még nem kellett volna.

DON FRANCESCO Miért nem, Francesca? Mire tartogatná az időt?

FRANCESCA Hát, a várakozásra.

DON FRANCESCO Nem kell tovább várnia, kedvesem.

FRANCESCA De, várni mindig kell. Várni a múltat, várni, ami nem jöhet.

DON FRANCESCO Ó, hiszen ma van a farsang utolsó napja. Látja, majdnem elfelejtettem. Az új kezdet ideje ez. Az új tavaszé. Nem kell tovább várni. Amerről én jöttem, a lányok ilyenkor a faluban a kút körül gyülekeztek, táncolva mentek ki a rétre, és tudja, mit énekeltek?

FRANCESCA Mit?

DON FRANCESCO (*énekel*)

Ma betáncoljuk, betáncoljuk a tavaszt,
harisnya, cipő és zeke nélkül ez pompás,
te füvecske, zöld fű, ne szomorodj,
egy kis virág, virágocska nyílik a lábam alatt.

FRANCESCA Szép dal. Nálunk is énekeltek ilyenkor a lányok, de egészen mást. Megmutassam?

DON FRANCESCO Mutassa.

FRANCESCA (*énekel*)

El ne árulj engem,
anyám, ideje mennem
táncot járni a réten.
Nem hallottam a legényeket
új dalt dalolni régen.

DON FRANCESCO Ez is szép.

FRANCESCA Milyen kár, hogy itt néma minden.

DON FRANCESCO Lophatok öntől még egy csókot?

FRANCESCA Aki lopni jön, annak nem adok. Aki szépen kéri, annak igen.

DON FRANCESCO Én szépen kérem.

FRANCESCA Várjon, amíg össze nem esküszünk.

DON FRANCESCO Hát mégis várakoztat, Francesca. De szabad legalább a kezét? Engedje meg, hogy ezer csókkal fejazzem ki azt az elragadtatást, amely engem...

FRANCESCA (*elhúzza a kezét*) Menjen, kérem. Úgy hallom, jön valaki.

DON FRANCESCO (*miközben távozik*) Ó, Francesca, olyan szép tavasz van. (*El*)

Francesca megigazítja a ruháját. Tizia jön

TIZIA No nézd, a mi Francescánk hogy ki van pirosodva.

FRANCESCA A te arcod viszont, szép Tiziám, mint a sírásó menyasszonyáé.

TIZIA Egy sírásóhoz is kell valakinek illenie. És utóbb még neked is egy hóka vőlegény udvarol majd.

FRANCESCA Előbb tanítsd meg te őt csókolni szép szavakra.

TIZIA Ejha, veled tényleg történt valami.

FRANCESCA Még én sem tudom. De végre talán boldog vagyok.

TIZIA Akkor elvesztél.

FRANCESCA Nézz körül, Tizia, elveszhet ezen a helyen az ember, és veszíthet bármit?

TIZIA Nem, elveszni tényleg nem veszhet el. De veszténivalója bizonyára van.

FRANCESCA Pedig nincs. Nincs semmi. Először kipróbáltam, mit tudok elérni szavakkal, aztán gyűlöltem magam, végül képzelődtem, mint egy gyerek.

TIZIA És?

FRANCESCA Nem éreztem se fájdalmat, se örömet.

TIZIA Most pedig elhatároztad, hogy boldog leszel.

FRANCESCA Elhatároztam.

TIZIA Hát ha ez ilyen könnyű, mintha a szél megforgatná a rézka-kast, akarom mondani, a réztyúkot, egyszer talán én is megengedem valakinek, hogy elcsavarja a fejemet.

FRANCESCA Minél előbb, annál jobb!

TIZIA És mondd, milyen testi jelei vannak a boldogságnak? Mert azt tudom, hogy aki igazán szeret, az elmajmolódik, elcicázik az-
zal, akit szeret. Pizkálja, sose hagyja nyugton. Mindig talál valamit, hogy macerálhassa, vagy legalább jól hátba vágja, ha elmegy mellette. De van más jel is? Megduzzad tőle az ember melle? Vagy kipirosodik az arca, mintha mérget ivott volna? Netalán összeakad a lába, amikor lépni próbál?

FRANCESCA Felismered majd, ha eljön.

TIZIA És tetszeni fog, Francesca?

FRANCESCA Miért nem azt kérdezed, van-e rajtad bármi, ami a boldogságnak tessenék?

TIZIA Hallod-e, nem voltál te mindig ilyen hiszékeny, Francesca. Mindent elhiszel, amit a szerelem súg neked? Hiszen jól tudja még a gyerek is, hogy a szerelem hazug. Szavakra van szüksége, és ami még rosszabb, szereti is e szavakat, miközben maga néma. És kölcsönözhet-e hazugabb kútfőből szavakat, mint a mi Don Francescánk?

FRANCESCA Hagyd abba!

TIZIA Még ma díszre leszel ostoba becsúgyának, és napról napra hervadni fogsz.

FRANCESCA Az irigység beszél belőled.

TIZIA Nem irigység ez, félelem.

FRANCESCA Félelem, mitől?

TIZIA Hogy nem fogjuk érteni, mi történik velünk.

FRANCESCA Szegény Tizia. Nem én vagyok az, aki elveszett. Belőled végképp kihalt a kedv, az öröm, látom rajtad a halál jelét, és nem akarlak követni.

TIZIA Jól van így. Járj szerencsével, és vigyázz utadon.

FRANCESCA Vigyázni fogok, ezt megígérhetem.

Elfordulnak egymástól, és ebben a helyzetben megmerevednek

LUCIO, DON FRANCESCO és CLAUDIO (*belépnek a színpadra, körüljárják a két nőt, és közben hol nevetve, gúnyosan, hol együttérzés-*

sel ugyanazok a mondatok visszhangzanak) Szegény Tizia. Látom rajtad a halál jelét. Szegény Tizia. Látom rajtad a halál jelét. (Egyszerre a három férfi is szoborrá merevedik)

6. jelenet

A vetített kép a romos kert egy elvadult részletét mutatja. A visszhangzó mondat utoljára Don Francesco hangján hallatszott. Tiziano belép a színpadra, és sorban odamegy azokhoz a színészekhez, akiknek a hangján Francesca és Tizia mondatai visszhangzottak. Egyik sem mozdul. Amikor Don Francescót erősebben meglöki, a spanyol követ eldő. Ugyanez történik Francescával és Lucióval. Tiziano odalép Claudiohoz is, aki „feléled”, körülnéz és megszólal

CLAUDIO Uramisten, mit csináltál!

TIZIANO Úgy látszik, nagy szél söpört erre végig.

CLAUDIO Tudhatnád, hogy ebben az átkozott kertben sosem fúj szél.

TIZIANO Most mégis fúj. Ledöntötte a szobrokat. Segítesz felállítani őket?

CLAUDIO Nem. Állítsd fel őket egyedül.

TIZIANO Szép kis barát vagy, mondhatom.

Tiziano sorra felállítja a ledől szobrokat, és azok gúnyos vagy gyűlölködő maszkarccal néznek vissza rá

Ó, milyen szép! Milyen szép szobrok! Milyen szép márvány!

CLAUDIO Halott ember ennél följebb már nem kapaszkodhat.

TIZIANO (odalép Don Francesco szobrához) Ez meg a követ úr szobra!

CLAUDIO Tyúha! Jól fest római császárnak öltözve! Mintha csak élne.

TIZIANO Olyan pillantást vet, hogy ha egyedül volnék, megijednék. Azt hiszem, nem lát szívesen itt.

CLAUDIO Valamivel biztosan rászolgáltál.

Don Francesco szobra és a többi is ugyanolyan tekintettel Claudio felé fordulnak

TIZIANO Csakhogy rád is ugyanúgy néznek.

CLAUDIO Lehet, hogy mi látjuk rájuk ezeket a maszkokat.

TIZIANO (odamegy Lucióhoz, és megtapogatja az arcát) Nem hiszem. Ez az arcuk.

CLAUDIO Akkor talán fáj nekik valami.

TIZIANO (odamegy Don Francescóhoz, és pofon üti) Nem éreznek ezek semmit!

CLAUDIO Nézzünk rájuk mi is így.

Grimaszt vág Don Francescóra, mire a szobrok még gúnyosabb, még gyűlölködőbb képet vágnak

TIZIANO Azt hiszem, mégis mi követhettünk el valamit. Észrevetted, hogy néha egészen furcsa nyelven beszélünk?

CLAUDIO Mintha egy elfelejtett nyelvre emlékeznénk.

TIZIANO Vagy egy elfelejtett nyelv emlékezik ránk.

CLAUDIO Ez talán a bűnünk, a feledékenység?

TIZIANO Nem, nem hiszem. A kert ellen követhettünk el valamit.

CLAUDIO Én az előbb átkozottnak neveztem.

TIZIANO És én?

CLAUDIO A te bűnöd nagyobb lehet.

TIZIANO Te a kertet nevezted átkozottnak, én magamban sokszor a kert urát.

CLAUDIO Az apádat gondolod?

TIZIANO Őt.

CLAUDIO Esedezz, hogy maga elé bocsásson.

TIZIANO Már késő, Claudio. Meggyűlöltem, és magára hagytam.

CLAUDIO Talán most meglágyul irántad a szíve. Lehet, hogy nem tudtok majd egymáshoz szólni, de ott lesztek együtt, és valami megtörténik köztetek. Nincs több időd. Ha most nem mész, apád talán soha többé nem ébred fel.

TIZIANO Tudom. (A szobrok felé fordul) Csak ne néznének ezek a szobrok olyan szörnyen ránk! Hozz lepleket, takarjuk le őket!

CLAUDIO (vidáman) Ez jó ötlet. Hozom.

Claudio fekete lepleket hoz elő a színpad mögül. Minden szobrot letakarunk, és letakarva megforgatják őket, mintha szembekötődít játszanának

Na most bámuljatok! Örülhettek, ha megálltok a lábatokon.

TIZIANO Így ni. Most egyformák lettünk. Ne féljete, én se látok többet.

Miközben ezt mondja, Claudio eltűnik, bebújik Francesca mellé, a lepel alá. Tiziano keresi

Claudio, hol vagy? (Újra körülnéz) Eltűnt. Egyedül kell továbbmennem.

A színpad elsötétül, és mire homályosan újra látni lehet, a szobrok letakarva még mindig ott vannak a színpadon. A színpad közepén, nagyon magasan, egy vetített képen idős, alvó férfi látható. A színpadon körben tükrök állnak, a tükröket darabontoknak beöltöztetett bábuk tartják. A következő jelenet mintha Tiziano álmában játszódna. Tiziano a szobrok közt bolyong, a tükrökben és a tükrök között kutat. A szobrokat takaró leplek alól időnként felhúzható játékok egerek szaladnak elő

TIZIANO Apám! (Szünet) Látod, eljöttem hozzád. Én vagyok az, Tiziano. (Szünet) A fiad. (Szünet) Nem halod? Válaszolj!

EGY SZOBOR Én vagyok az, Tiziano.

TIZIANO Nagyon sok mindent kellene megbeszelnünk. (Szünet) Tudod, a hallgatás egy idő után olyan, mint a méreg. Meggyűlöljük, akitől elválaszt. De látod, most itt vagyok.

EGY SZOBOR Nagyon sok mindent kellene megbeszelnünk.

EGY SZOBOR Meggyűlöljük, akitől elválaszt.

TIZIANO Mintha mindkettőnk teste ebből a hallgatásból lett volna. De magamban közben folyton beszéltem hozzád. Csak hozzád beszéltem. Beszéltem, és közben tudtam, hogy amit mondok, egészen mást jelent, mint amit gondolok, vagy inkább amit érzek, amit éreznem és gondolnom kellett.

EGY SZOBOR Beszél, és közben nem beszélt.

EGY SZOBOR Valójában, inkább, folyton...

EGY SZOBOR A hallgatás, mint a méreg.

TIZIANO És te most is hallgatsz. (Szünet) Vagy éppen így vagyunk együtt? (Szünet) Egyszerre vonzott és taszított a tested, mert felismertem a magaméban. Az egyedüli valóság testünk néma egymás mellett állása volt. (Szünet) Igen, apám. Most úgy látom magunkat, mint akik megették egymás hallgatását, megemésztették, és újra megették, mint valami mérget. És közben nem akartunk mást, mint szabadságot és függetlenséget, valamit, amit sem a hasonlóság, sem az ösztönös taszítás nem emészthet meg, valamit, ami ellenáll a hallgatásnak.

EGY SZOBOR Ami ellenáll a hallgatásnak.

EGY SZOBOR Mit hord ez itt össze?

EGY SZOBOR Szabadságot és függetlenséget.

EGY SZOBOR Szerintem megőrült.

EGY SZOBOR Megették, megemésztették, megették.

EGY SZOBOR Csak fel van zaklatva.

EGY SZOBOR Mint valami mérget.

EGY SZOBOR Halálra fogja gyötörni az apját.

TIZIANO Nem anyám halála volt, ami elválasztott bennünket. (Szünet) Együtt öltük meg őt, és én éppoly kevéssé éreztem szánalmat iránta, mint te. Néztem a testét, vékony combját, vállát, amely az idők során még vékonyabb lett, és mint egy csonk, meredt felém, néztem a testet, amely még halottan is csupa neheztelő, önfeláldozó fegyelem volt, és ebben a pillanatban valami fellázadt bennem, azt mondta, nem ebből a testből vagyok, semmi közöm ennek a testnek a halálához.

A szobrok, Tiziát kivéve, megmozdulnak

EGY SZOBOR Azt mondta, semmi köze hozzá.
EGY SZOBOR Ez botrány.
EGY SZOBOR Csupa neheztelő, önfeláldozó fegyelem.
EGY SZOBOR Úgy beszél, mint akit felhúztak.
EGY SZOBOR De hiszi, amit mond.
EGY SZOBOR Mint egy csonk, meredt felé.
EGY SZOBOR Hazudik.

TIZIANO Mintha mindig tükörben láttam volna magamat. (Szünet) Nem volt bennem szégyen, mégis téged hibáztattalak, és meggyűlöltelek azért, amiért örökké ott láttalak magam mellett vagy inkább magam mögött. Olyan volt ez, mint valami alattomos gúny, a testek gúnya, ami ellen nem védekezhettem.

Miközben Tiziano ezt mondja, a leplel letakart szobrok, Tiziát kivételével, elindulnak felé, és lassan odaszorítják az egyik tükör elé

EGY SZOBOR (nevetve) No nézd csak, a fiatalúr.
EGY SZOBOR Nem védekezhet.
EGY SZOBOR Most végre tudjuk, ki ő.
TIZIANO Apám, szólalj meg végre!
EGY SZOBOR Az apját hívja.
EGY SZOBOR Nem szégyelli magát?!
EGY SZOBOR Ahelyett, hogy hozzánk könyörögne.
TIZIANO Apám, ébredj fel!
EGY SZOBOR Nemrég még milyen pökhendi volt!
TIZIANO (térdre esik) Apám, ne hagyj itt ezekkel!

A szobrok hirtelen lerántják magukról a leplet, és mindannyian ráborítják a tükör előtt térdeplő Tizianóra. A vetített kép, amelyen egy idős, alvó férfi volt látható, eltűnik

DON FRANCESCO Semmi kétség, halálra kínozza az apját.
CLAUDIO Megmérgezte.
DON FRANCESCO Olyan mély álomba üzte szavaival, ahonnan nincs visszatérés.
FRANCESCA Istenem, hogy tehetett ilyet!
LUCIO Én nem hallottam semmi halálosat, és nem látom a holttestet se.
CLAUDIO Még holtan se viselnéd el a herceg látványát.
DON FRANCESCO Megölte azzal, hogy eddig hallgatott.
CLAUDIO Megölte azzal, hogy megszólította.
DON FRANCESCO Azt hitte, joga van ehhez. Arra akarta kényszeríteni, hogy felébredjen, és ott álljon vele szemben.
FRANCESCA Lucio, hitetlen vagy.
CLAUDIO (a leplel letakart Tizianóra mutat) Éppen olyan, mint ez itt.
DON FRANCESCO Nem hitt az apja ártatlanságában.
LUCIO Nekem mégis hiányzik a corpus delicti.
DON FRANCESCO Pedig az ügy világos.
CLAUDIO Ölt, ezt mindnyájan tanúsíthatjuk.
DON FRANCESCO Megmérgezte az apja álmát.
CLAUDIO Elvette tőle.
DON FRANCESCO A herceg nem álmodhat tovább.
FRANCESCA És most mi legyen azzal, aki ezt tette?

CLAUDIO Akinek szavaiban méreg lakozik, annak meg kell halnia. Egyetértesz, Lucio?

Lucio nem válaszol

Válaszolj, egyetértesz, varjúháj?

Lucio nem válaszol

DON FRANCESCO Na mi van, elnémított a szánalom?
LUCIO Egyet.
DON FRANCESCO Akkor tehát halál reá!

Claudio leveszi az egyik, majd a másik cipőjét, és megdobja velük Tizianót. Ugyanígy tesz Francesca és Don Francesco is. Lucio is jobbnak látja levenni a cipőjét, és ügyetlenül megdobja vele Tizianót. Ekkor Tizia hirtelen ledobja magáról a leplet

TIZIA (kiáltva) Nem!
CLAUDIO Ti hallottatok valamit?
DON FRANCESCO Csend van, nem hallottunk semmit.
TIZIA (miközben odaszalad, és elrántja Tiziano leplel letakart teste mellől Claudiót) Nem! A herceg nem halott!
DON FRANCESCO Hogyan?
TIZIA A herceg fogoly.
LUCIO A herceg?
CLAUDIO Ki ejtette foglyul, Tizia?
TIZIA A hallgatásunk. A beszédünk. A herceg egy álom foglya. Bennünket álmodik, és mi nem tudjuk felébreszteni őt.
FRANCESCA Tizia, te megőrültél. Hiszen mozgunk. Jövünk-megyünk. Csapkodhatok a kezemmel, fölemelhetem a karom, égre fordíthatom a szemem, lehajthatom a fejemet, mozgathatom a lábam, mehetek jobbra, balra, előre, hátra. Ha akarom, pofon is vágthatom ezt itt. (Pofon vágja Claudiót)
CLAUDIO Na, ez fáj!
FRANCESCA Azért kaptad, amit a lepel alatt műveltél, amíg szobrok voltunk.

DON FRANCESCO Ne higgyetek neki, csak össze akar bennünket zavarni. Hogy mi álmodunk, meg ő álmodik.
TIZIA Igazat mondom. Az apám él!
FRANCESCA Te igazat, Tizia?
LUCIO És ha mégis igazat mond?
DON FRANCESCO Csak az öccsét mentené.
CLAUDIO Kijelentem, hogy a herceg halott. És ő ölte meg, (Tizianóra mutat) amikor magányát az övéhez merte hasonlítani, és azt mondta, egy test vele. Ezért pusztulnia kell.
FRANCESCA Na mit szólsz, Tizia?
TIZIA Ha valakivel el kell bánnotok, legyek inkább én az. Én mondtam neki, hogy menjen el apánkhoz, és beszéljen vele. Azt hittem, fel tudja őt ébreszteni. Azt hittem, vége lesz ennek a szörnyű álomnak.

Tiziano a lepel alatt ébredezni kezd

DON FRANCESCO A herceg halott, Tizia. Talán régebben is, mint hinnénk. És mi élünk, és szabadok vagyunk. Hogy lássa, mennyire, legyen úgy, ahogyan ön akarja. Szívünket titokban megejtette, ahogyan Tizianót menteni akarta, és hogy kegyelmünk hathatós lesz-e, a döntést az ön kezébe helyezzük. Öccse tüstént szabad lesz, ha, mivel ő e tette nyomán nem léphet apja örökébe, és ön támasz nélkül maradt, elfogad engem, hogy pótoljam mind e veszteséget.

Tiziano lehúzza magáról a leplet, mint aki hosszú álomból ébred. Az arca csupa vér

TIZIA Mit beszél?

FRANCESCA (*Don Francescához*) Álnok hazug!

DON FRANCESCO (*Tiziához*) Jól hallotta. Az öccse életének ára az ön keze és vele apja trónja.

FRANCESCA Gyalázat! És én hittem neki. Hát nem unja meg a sors, hogy nyomorultságunknak ugyanazokat a tréfáit ismételteti?

DON FRANCESCO (*Tiziához*) Nos, mi a válasza?

TIZIANO (*egészen magához tér*) Tizia!

TIZIA Mi lehetne más? Nem tudtam megvédeni öntől az apámat, és én okoztam Tiziano vesztét.

TIZIANO Tizia!

CLAUDIO (*Tizianohoz*) Mi van, magadhoz tértél? Nem. Te most halott vagy. A nővéred szava támaszthat föl.

TIZIA Méltó a büntetés, és méltó az ár. Nélkülem vagy velem, Don Francesco, apám háza az öné lesz.

DON FRANCESCO Örülök, hogy ilyen belátó. Az esküvő napját később tűzzük ki.

TIZIANO Tizia, mit tettél?

CLAUDIO Na, szedd össze magad! (*Megigazítja Tiziano ruháit, és egy kendővel le akarja törölni az arcát*)

TIZIANO (*lesöpri az arcáról Claudio kezét*) Hozzám ne érj!

CLAUDIO Kérlek, ahogy akarod.

LUCIO Szép kis komédia, mondhatom.

CLAUDIO Az, csak nehogy keserű véget érjen!

DON FRANCESCO Szóra sem érdemes, mintha csak káprázat csalt volna meg bennünket, vagy hirtelen valami gőz csapott volna az agyunkra, rosszul láttunk.

CLAUDIO Én mégis éppen most kezdek félni.

DON FRANCESCO Minden napnak elég a maga gondja. Mára ne legyen több. Előttünk az éjszaka, ünnepeljünk!

FRANCESCA Undorodom tőletek.

DON FRANCESCO Gyere, Claudio, menjünk! (*Ráteszi a kezét Claudio vállára*)

CLAUDIO (*kelletlenül*) Megyek, uram!

Don Francesco és Claudio távoznak a színről. A többiek közül csak Lucio kíséri őket tekintetével. Tizia, Tiziano és Francesca nézik egymást, majd lassan elsötétül a színpad

II. RÉSZ

1. jelenet

Claudio és Lucio a színpad elején, magába roskadva ül. Láruk lelóg a színpadról. A hátuk mögött egy nagy nyitott ablak. Az ablak négyszögében a kert vetített képe látható

CLAUDIO Láttad őt?

LUCIO Nem.

CLAUDIO Mióta Tizia a herceg halálának éjszakáján megszökött tőlünk, a színét se látni.

LUCIO Még csak néhány napja, és máris milyen szerencsétlenek vagyunk!

CLAUDIO Úgy hallottam, elindult a nővére után, de viharba keveredett. A lova megbokrosodott egy villámtól, kis híja volt, hogy oda nem vezett. Amikor visszatért, mindene át volt ázva. Két ór emelte le a nyeregből. Úgy nézett ki, mint aki erdei rablók fogságából menekült. Bezárkózott a szobájába és azóta senkit sem enged magához. Azt mondják, beteg.

LUCIO És te ezt elhiszed?

CLAUDIO Nem. De akkor miért nem mutatkozik?

LUCIO Még kérdezed? Mi kedve telne bennünk?

CLAUDIO Igaz. Könnyebb lenne, ha beteg lenne, nem gondolod?

LUCIO Orvost hívatnánk, ő hókuszpókusz, felírna néhány gyógszert, rátenne egy-két flastromot, meggyógyítaná, és megint minden a régi lenne.

CLAUDIO Bolondoznánk.

LUCIO Ugratnánk egymást.

CLAUDIO Kibékülnénk, megharagudnánk.

LUCIO Nem lenne köztünk soha gyűlölet.

CLAUDIO Amit tettünk, mintha víz nyelné el.

LUCIO Mintha eltörölte volna a vihar.

CLAUDIO Hókuszpókusz.

LUCIO Jönne a gyógyulás.

CLAUDIO Emlékszel, egyszer járt itt egy színésztrupp.

LUCIO Azám! A darab egy apáról szólt, aki nem érkezett meg.

CLAUDIO Mindig a fiát küldte maga helyett, aki azt mondta, az apja most sajnos nem tudott eljönni, de másnap okvetlenül eljön. És szerepelt a darabban egy gondolkodó kutya is.

LUCIO Az a kutya boldognak látszott.

CLAUDIO Tiziano mégis azt mondta a darab után, hogy szégyelli magát.

LUCIO Hogy szégyenünket lélegezzük.

CLAUDIO Hogy végül úgy ülünk majd a szobában, ahol az életünket leéltük, mint egy üres színpadon, pedig rengeteg tárgy vesz majd bennünket körül, a saját tárgyaink. És mögöttünk nyitva lesz az ablak, amely nem igazi ablak, hanem díszlet, nem igazi szél fúj rajta át, és mi beteg tüdővel lélegezzük szégyenünket.

LUCIO Micsoda marhaság.

Ebben a pillanatban becsapódik mögöttük az ablak

CLAUDIO Hallottad ezt?

LUCIO Nem, nem hallottam semmit.

CLAUDIO Mintha valahol becsapódott volna egy ablak.

LUCIO Na és akkor mi van?

CLAUDIO Semmi, csak olyan volt.

LUCIO Újabban mintha ijedősebb lennél a kelletténél?

CLAUDIO Nem ijedtem meg, csak napról napra nagyobb hiányát érzem, hogy hátul nincsen szemem.

LUCIO Nekem néha az is sok, amit magam előtt látok.

CLAUDIO Nekem is. Azért kellene egyszerre előre és hátra látni, hogy lássam, miből mi lesz, vagy hogy mi miből lett, miközben én se itt, se ott nem vagyok. Ez megnyugtató.

LUCIO Se itt, se ott?

CLAUDIO Se itt, se ott.

LUCIO Nem is tudtam, hogy a félelem így megokosít. Már alig érzem, mit beszélsz.

CLAUDIO Mondtam már, hogy nem félek.

LUCIO Pedig lenne okod.

CLAUDIO Nekem? Ugyan mi?

LUCIO Tiziano nem feledi el meghálálni barátságodat.

CLAUDIO A barátságomat? A tiédet miért nem? Ha nem csalódom, te is egyetértettél Tizia száműzetésével.

LUCIO Megrémültem a kegyetlenségetektől.

CLAUDIO Ejha, te aztán ismered az árulás árnyalatait!

LUCIO Kitanultam.

CLAUDIO Néha úgy érzem, mintha már soha semmi nem változna, és mi ennek az alaktalan örökkévalóságnak a hideg maszkját viselnénk.

LUCIO Talán igazad van, tényleg nem változik semmi.

CLAUDIO És most, most mi lesz?

LUCIO Én erre, te arra.

CLAUDIO Tudni fogod, hol találsz.

LUCIO Tudni fogom, Claudio.

Nem mozdulnak. Egy darabig némán ülnek, aztán Claudio feláll. Ebben a pillanatban megjelenik Francesca

FRANCESCA Itt van tehát a két jó madár, már mindenütt ke-
restekek benneteket.

Lucio is feláll. Claudio meghajolva köszönti Francescát

CLAUDIO Szolgálatodra, úrnóm.

FRANCESCA Szolgálatodra, úrnóm? Claudio, mi lelt téged?

CLAUDIO Kedvelem a régies formákat.

FRANCESCA Pedig most új formákat kellene tanulnod, másképp
könnyen gyanút ébreszthetsz magad iránt. Közöttünk nincsenek
se urak, se szolgák. Barátok vagyunk, és barátai mindenkinek, aki
jó szándékkal érkezik udvarunkba.

CLAUDIO Mi jó szándékkal vagyunk. Miért kerestél tehát ben-
nünket?

FRANCESCA Tizianóról szeretnék beszélni veletek.

LUCIO Mi is éppen őt emlegettük.

FRANCESCA Mióta a nővére elhagyott bennünket, Tiziano túlsá-
gosan komor. Szeretnék őt felvidítani.

LUCIO Ez szép tőled. De én nem kedvelem az ilyen beszédet. Tizia
nem elhagyott bennünket, hanem megszökött, hogy ne kelljen
Don Francescónak adnia a kezét.

FRANCESCA Don Francesco terve éppen ez volt. Olyan jól játszot-
ta a szerepét, hogy még az én bizalmam is megrendült benne.
Előre tudta, hogy Tizia túl büszke ahhoz, hogy együtt tudjon élni
szégyenével. És számítása bevált. Tizia, aki szüntelen veszélyt
jelentett volna rá nézve, önként adott át neki mindent, tudván,
hogy öccsének, aki csak játékszer volt Don Francesco kezében,
nélküle nem eshet baja. De azt mégsem hagyhatjuk, hogy Tizia-
nón túlságosan elhatalmasodjék a gyász, a bánat, ami sosem más,
mint önsajnálata. Szeretném, ha felvidulna.

LUCIO Nagyszerű. És hogyan képzeld? Öltözzünk be maskarákba,
vagy hívjunk inkább igazi színészeket? Micsoda előadást rendez-
hetnének szégyenünköböl! A címe az lehetne: A herceg álma. Tiziano
biztosan örülné neki. Vagy tanítsuk be inkább az öröket állathec-
cekre? Mostanában úgy sincs semmi dolguk. Dobáljunk nekik bot-
tot, vagy ugrassunk velük égő palánkot? Még jobb lenne talán, ha...

FRANCESCA Elég, Lucio! Ne játszd túl, amit szereped ad! Eljegy-
zésünk öröme Don Francescával este kerti mulatságot rendez-
zünk. Olyat, amely nem sérti Tiziano bánatát. A ti feladatotok lesz
őt újra közénk hívni. Legyetek vele elnézőek.

LUCIO Megtisztel, hogy ennyire megbízol bennünk.

CLAUDIO És fogadjátok jókívánságainkat.

FRANCESCA Köszönjük. Szeretném, ha ez az este visszahozná
szívünkbe a régi békét.

CLAUDIO Azon leszünk.

LUCIO *(utánozva Claudiót)* Nyugodt lehetsz, a békének mi is bará-
tai vagyunk.

Francesca el. Megáll a színpad szélén

Öregem, ezt nem hiszem el.

CLAUDIO Pedig itt lenne az ideje, hogy egy kicsit megerőlted a
képzetedet.

LUCIO Hát ha ön olyan nagyokos, megmondaná, tudós uram, mi
fán terem a szív békéje?

CLAUDIO Kaptafán, barátom. Azt hiszed, nálunk esik meg elő-
ször, hogy aki tegnap még mindenre képes volt, hogy egy arasszal
magasabbra hágjon a világot jelentő szemétdombon, ma a béke
szószékének hiszi büzlő birtokát?

LUCIO Ezt idézted valahonnan, ugye?

CLAUDIO Lehet, de nem tudom, honnan.

LUCIO Kár, mert elolvasnám azt a könyvet.

CLAUDIO Ha lesz időm, majd kikeresem. De most irodalom he-
lyett inkább arról társalogjunk, hogyan ültessük el Tiziano szívé-
ben a béke magvait.

LUCIO Ezt a munkát átengedem neked. Ilyen finom kertészke-
déshez én sajnos nem értek. Nincs hozzá fantáziám.

CLAUDIO Biztos, hogy elég jól ismered magadat?

LUCIO Nem én, de máris túlságosan belekeveredtem olyasmibe,
amibe nem akarok.

CLAUDIO Mindig nagy tisztelője voltam az ízlésednek. De most
már késő. Nézd, ki jön ott.

TIZIANO *(jön)* Jó napot, urak! Hát ti mit kuksoltok idebenn ilyen
szép napsütésben?

CLAUDIO Süt a nap? Észre se vettük. De te hogy kerülsz ide? Úgy
tudtuk, bezárkóztál, és nem engedsz senkit magadhoz.

TIZIANO Így is volt, de meguntam.

LUCIO Mi pedig éppen hozzád készülődtünk. Azon tanakodtunk,
hogyan tudnánk egy kicsit jobb kedvre deríteni.

TIZIANO Jobb kedvre? Mikor ilyen csodás verőfény van, és a leve-
gőben gyantaillat keveredik a hársvirágéval?

LUCIO Nem értelek, Tiziano.

CLAUDIO Azt hittük, Tizia miatt szomorkodsz, és amiatt, hogy a
herceg...

TIZIANO Apám miatt? Mindenki azt mondja, hogy halott. És va-
lóban, nem arcátlanság-e, ha egy apa tovább akar élni gyer-
mekeinél, és ha meghal, halálában is arra kényszerítené őket,
hogy az ő életét éljék. Egész eddigi életem az ő fogságában telt,
ahogyan anyámé is. Nem én kérdeztem, nem én mozogtam, ha-
nem ő. Hálás vagyok annak, aki megszabadított tőle. Apám jelen-
léte úgy hatott testemben, mint valami méreg. Mindig éreztem,
hogy öregebb vagyok saját magamnál, és nem tudtam, miért. Se
vágyra, se szánalomra nem voltam képes. Arra választottak, hogy
egyszer én teljesítem be apám nyomorúságát, és miközben titok-
ban gyűlöltem őt, kezdetől fogva hagytam, hogy érzéseit rám
kényszerítse. Tizia pedig? Öntudatlan szolgálja volt. Kettőnk
közül valójában ő volt az, aki nem tudott belenyugodni anyánk
halálába. Az ő mondatain szolt, és ugyanúgy feláldozta magát
értem, ahogyan anyánk hitte, hogy feláldozza magát apánkért.
Holott mindketten saját nyomorúságuk áldozatai voltak.
Tökéletesen értelmetlenül, ahogyan mi is értelmetlenül szen-
vedtünk. Mert nem bennünk él-e végre valóságos életet apánk és
anyánk, azáltal, hogy meghaltak, tehát megszabadultak kínjaik-
tól? Mintha azt üzennék, hogy ne ismételjük meg szenvedéseiket.
És ne is emlékezzünk rájuk. Szabaddá váltak, és mi is szabaddá
váltunk. Meghaltak, hogy éljenek, és hogy mi is éljünk.

CLAUDIO Lucio, mondd, jól hallok? Bár alig értek valamit abból,
amit mond, de úgy érzem, a barátunkat kicsérélték.

LUCIO Én egyelőre nem teszem le a voksomat.

TIZIANO Pedig letehetnéd. Mert valóban kicseréltek. Megfiatalod-
tam. Ha nem hiszed, idenézz! *(Vet néhány cigánykereket)*

LUCIO Nana, ne olyan hevesen! Még megárt.

CLAUDIO Ez varázslat. Van még más mutatványod is?

TIZIANO Van bizony, de azt későbbre tartogatom.

CLAUDIO Ha akarod, nem kell sokáig várnod, hogy ismét elkáp-
ráztass bennünket. Don Francesco és Francesca ma este ünneplik
eljegyzésüket. Téged is várnak egy kis kerti ünnepélyre.

TIZIANO Ejha, ez gyorsan ment. Feltétlenül ott leszek. De addig is
adjátok át nekik szeretetteljes jókívánságaimat.

LUCIO Átadjuk, Tiziano, légy nyugodt.

TIZIANO És most, ha megbocsátotok, távozom. Még rengeteg dol-
gom van estig. *(El. Megáll a színpad szélén)*

CLAUDIO Ezt nem hiszem el!

LUCIO Én sem, de majd este mindent megtudunk.

CLAUDIO Akkor hát este.

LUCIO Este bizony.

*Egyik erre, a másik arra el. A színpad háta mögül előhoznak egy fehér
műanyag asztalt és öt fehér műanyag széket*

2. jelenet

A háttérben az esti kert vetített képe. A színpadon az előbb előhozott fehér műanyag asztal, körülötte öt fehér műanyag szék. Az asztal körül négyen ülnek: Don Francesco, Francesca, Claudio és Lucio. Tiziano még hiányzik

DON FRANCESCO Milyen gyönyörű este van.
LUCIO Igen, Don Francesco, gyönyörű este van.
FRANCESCA Érzitek, milyen tiszta a levegő? *(Mélyet lélegzik)* Szinte teste van.
LUCIO És milyen különös illatokkal van teli.
FRANCESCA Méz és hárs. Semmi pénzért itt nem hagynám ezt a helyet.
DON FRANCESCO Nem is kell, drágám. Nézz szét, itt most már minden a tiéd.
CLAUDIO Lélegzem, és máris el vagyok árulva.
LUCIO Egy fa árnyéka pontosan rád esik. Nincs kedved kijjebb húzódni az árnyékból?
CLAUDIO Nincs.
FRANCESCA Arra gondoltam, rendbe kellene hozni a kertet.
DON FRANCESCO Remek ötlet. Hívassunk kertészt, és tervezessünk japánkertet.
CLAUDIO Miért pont japánt?
DON FRANCESCO Mert a japánkert lelke, kedves Claudio, nem a növények burjánzása és hervadása, nem a saját nyomába lépő idő, és nem is a tiszta emberi értelem, hanem a víz, ami idő és tiszta értelem együtt. Bizonyára megfigyelted már, hogy egy tájat mindig egy folyó, egy tó vagy egy kis patakocská tesz számunkra otthonossá. Hiszen mi más az élet, mint a vizek lassú áramlása. És a japánkertben, amelyet hazámban láttam egyszer, a víz eggyé válik a testtel, érezni kezded a lassú áramlást a fákban, a levegőben és magadban.
FRANCESCA Ó, Don Francesco, ez a kert legyen a mi ajándékunk egymásnak!
CLAUDIO És lesz benne szökőkút is?
DON FRANCESCO A patak egy helyütt majd tóvá szélesül, és annak közepén, egy kőből rakott halmon fog alácsorogni a víz. A tóba pedig lépőkövek lesznek lerakva, amelyek egyre szélesebb körkben végül bevezetnek a tó közepére, ahol a barna kőhalmot néhány lépésnyi szélességben dús pázsit veszi majd körül.
LUCIO Nem is kell ide kerttervező.
FRANCESCA Milyen szép lesz itt minden.
CLAUDIO És a szobrokkal mi lesz?
FRANCESCA Szobrok nem kellene.
LUCIO Hát nem is! A szobrokból nekem is elegendem van.
FRANCESCA Visszaköltöztök közénk a szerelem.
CLAUDIO Az jó lenne!
DON FRANCESCO De Tiziano vajon hol marad?
LUCIO Azt mondta, készül valamivel estére.
CLAUDIO Ezt nem mondta, csak azt, hogy sok a dolga estig.
LUCIO Igen, azt mondta, hogy sok a dolga estig.
DON FRANCESCO Ezen az estén valahogy szívesen túl lennék. Aztán valóban semmi sem állhat boldogságunk útjába.
FRANCESCA Hát, fiúk, néhány nappal ezelőtt nem hittem, hogy itt még várhat ránk öröm.
DON FRANCESCO És most elhiszed?
FRANCESCA Melletted el.
DON FRANCESCO Nincs nagyobb elégtétel egy férfi számára.
TIZIANO *(hátról hangtalanul megérkezik)* Sok boldogságot kívánok a vőlegénynek és a menyasszonynak.
FRANCESCA Köszönjük, Tiziano.
DON FRANCESCO Már nagyon vártunk.
FRANCESCA Foglaj helyet!

Tiziano leül

DON FRANCESCO Éppen arról beszélgettünk, milyen gyönyörű este van.
FRANCESCA Meg hogy rendbe kéne hozni a kertet.
TIZIANO Hát igen, eddig egyikünket sem vitt rá a lélek, hogy neki-fogjunk.
LUCIO Hagytuk, hogy tönkremenjen.
CLAUDIO Hogy benőjön mindent a gaz.
TIZIANO Amikor kimentem sétálni a szobrok közé, melyeket nem-rég ledöntött a vihar, fájt így látnom a birtokot, amelyet már nekem kellett volna gondoznom úgy, ahogyan apám tette, de nem volt bennem erő, hogy akár egyetlen szál kórót is kitépjek az út kövei közül, vagy visszaállítsak egy kidőlt faoszlopot. És ő még paradicsomot is ültetett. Én meg? Ha pusztulni akar, pusztuljon el. Ezt gondoltam. Kötözözsínórt, ollót se vettem a kezembe.
FRANCESCA De most megváltozott minden, igaz?
TIZIANO *(mintha szavalna)* Igen, az ég hirtelen megváltoztatott. Megillette lelkem, felnyitotta szememet; borzadva látom, mily sokáig tévelyegtem a sötétben. Látom, milyen jószágosan kegyes volt hozzám, hogy büneimért nem büntetett meg, igyekszem üdvömré fordítani, ahogy kell, szemetek előtt tanúságot teszek, hogy íme megváltoztam.
DON FRANCESCO Ez meg miféle beszéd?
TIZIANO *(szaval, mintha értelme lenne annak, amit mond)* Tudja meg, nagyságod, hogy addig jár a korszak a kútra, míg el nem török, és ahogyan igen helyesen mondja az az író, már nem tudom, melyik, hogy az ember olyan a világon, mint a madár az ágon, az ág meg a fából hajt ki, jó elv szerint él, a jó elvek többet érnek, mint a szép szavak, a szép szavak az udvarnál járnak, az udvarnál járnak az udvaroncok, az udvaroncok követik a divatot, a divat csupa szeszély, a szeszély a lélekben terem, a lélek az, ami életet ad belénk, az élet vége a halál, a halál az eget juttatja eszünkbe, az ég a föld fölött van, a föld nem tenger, a tengeren viharok járnak, a viharok dobálják a hajót, a hajóra jó kormányos kell, a jó kormányos óvatos, a fiatalok nem óvatosak, a fiatalok engedelmességgel tartoznak az öregeknek, az öregek szeretik a gazdagságot, a gazdagság gazdaggá teszi az embert, a gazdagok nem szegények, a szegények szükségét látják, a szükség törvényt bont, aki törvény nélkül él, az úgy él, mint az állat, következőképp semmi sem ment meg bennünket a pokoltól.
DON FRANCESCO Nahát, ez aztán gyönyörű okoskodás.
TIZIANO Ne haragudjék, több még nem telik tőlem. Éppen ezért köszönöm, hogy az ünnepen én is itt lehetek.
FRANCESCA Hát ha így van, táncoljunk egyet. Olyan régen táncoltam.
DON FRANCESCO Hát még én! Kedvesem, szabad lesz?

Francesca és Don Francesco zenekíséret nélkül táncolnak néhány lépést a többiek előtt

LUCIO *(feláll, egy ideig egy helyben követi a táncot, majd lekéri Franciscát)* Szabad lesz?
DON FRANCESCO Ma mindent szabad. Táncoljatok!

Francesca és Lucio táncra fokozatosan gyorsul. Francesca boldog

CLAUDIO *(feláll, egy ideig egy helyben követi a táncot, mint az előbb Lucio, majd lekéri Franciscát)* Szabad?

Francesca és Claudio táncra még gyorsabb, már-már elesnek. Francesca boldog, de már túl gyors neki a tánc

FRANCESCA Claudio, kérlek, lassabban.

DON FRANCESCO És te, Tiziano, nem táncolsz?
TIZIANO Ügyetlen vagyok én ehhez.
CLAUDIO (*kiszól tánc közben*) Ma mindenki táncol, Tiziano.
LUCIO (*megüti Tiziano vállát*) Ne kérsd magad!
TIZIANO Hát jó, a ti kedvetekért.

Tiziano feláll, odalép a táncolókhöz, fejével biccentve lekéri Francescát, ügyetlenül átkarolja, megpróbálja felvenni a tánc ritmusát, nem sikerül, elesnek. Don Francesco, Claudio és Lucio nevetnek. Tiziano bocsánatot kérve felsegíti Francescát, visszamennek az asztalhoz

DON FRANCESCO (*megveregeti Tiziano hátát*) Nem baj, kezdetnek nem rossz.
FRANCESCA Hű de elfáradtam!
DON FRANCESCO Csodálatos vagy, kedvesem.
TIZIANO A táncot még, úgy látszik, gyakorolnom kell, de cserébe készültem egy kis meglepetéssel.
LUCIO Na ugye, mondtam.
CLAUDIO Mondtad, Lucio, mondtad.
TIZIANO Igazi ajándékot nem tudok nektek adni, ne várjatok sokat. Nem is ajándék ez, csak egy játék.
DON FRANCESCO Egy játék?
TIZIANO Egy játék.
FRANCESCA Ne szerénykedj, Tiziano, ez nagyon izgalmas.
CLAUDIO De Tiziano, a te játékaidnak soha nincsen jó végük.
TIZIANO Ennek az lesz. Megígérem. Ti pedig adjátok szavakat, hogy elfogadjátok ajándékomat!
FRANCESCA Szavunkat adjuk.
TIZIANO Akkor most gyertek velem az erdőbe.
LUCIO Az erdőbe? Ilyen sötétben?
DON FRANCESCO Tiziano, az erdőben haramiák járnak.
TIZIANO Tudom, merre tanyáznak a haramiák, elkerüljük őket.
Gyertek velem, a szavakat adtátok. És én az erdőben megadom nektek, amire boldogságotokhoz még ma szükségetek van.
FRANCESCA (*Don Francescához*) Kedvesem, olyan szép ez a nap.
CLAUDIO (*magá elé*) De még nincs vége.
DON FRANCESCO Jól van, legyen.
TIZIANO Akkor hát, barátaim, induljunk. Nem kell hoznotok semmit. Ha odaérünk, mindenre magatoktól rá fogtok jönni.
CLAUDIO Tetszeni fog nekünk ez a játék?
TIZIANO Nem bízol bennem, Claudio?
CLAUDIO De bízom.
TIZIANO Akkor menjünk.

Felállnak. Elsötétül a színpad. Mire valamivel világosabb lesz, a színpad egyik oldalán öt fa látható. A színpad másik oldala teljesen sötét. A „játszó oldal” háttérben a vetített kép egy sötét őszi erdőt ábrázol. A színpadon kezdetben nincs senki, csak a szereplők hangja hallatszik

3. jelenet

FRANCESCA Tiziano, merre vagy?
TIZIANO Itt vagyok, csak jöjjetek utánam.
DON FRANCESCO Nem látunk, Tiziano.
TIZIANO Én látlak benneteket, gyertek.
LUCIO Tiziano, sötét van.
TIZIANO Az erdő majd vezet.
CLAUDIO Tiziano, itt elveszünk.
TIZIANO Ne féljetelek, az erdő vigyáz rátok.

Francesca, Don Francesco, Lucio és Claudio négy különböző irányból megérkezik a színpadra. Félve néznek körül, összetalálkoznak

FRANCESCA Tiziano, miért csaltál ide bennünket?

LUCIO Ez rossz játék, Tiziano.
DON FRANCESCO Most már elég, bújj elő, mutasd meg magad!
TIZIANO (*előbújik egy fa mögül*) Itt vagyok.
CLAUDIO Miféle erdőbe hoztál bennünket, Tiziano? Itt még sohasem jártam.
LUCIO Én sem, pedig ismerek erre minden zugot.
TIZIANO Ez apám erdeje. Erre csak ő járt, és Tiziával bennünket is csak egyszer hozott el ide anyánk halála után.
DON FRANCESCO Furcsa erdő.
LUCIO Nem olyan, mint a többi.
FRANCESCA Miért hívtál bennünket ide, Tiziano?
TIZIANO Apám elrejtett ebben az erdőben egy gyűrűt. Azt, amelyet anyám viselt az ujján. Szerencsétlen gyűrű volt, nem hozott nekik boldogságot. Anyám sokat forgatta az ujján szomorkodva. Apám a gyűrűt később Tiziának szánta, de megrémült, hogy vele továbbadja az ő boldogtalanságukat. Ezért rejtette el ide. Azt szeretne volna, hogy aki rátalál, egy idegen, csak a gyűrűt vigye tovább, a történetüket ne, és szerezzen neki a gyűrű boldogságot. Azt akarom, hogy ti legyetek azok. Legyen apám trónja Don Francescáé. Könnyű szívvel adom, mert úgy hiszem, semmi az. És legyen a gyűrű Francescáé. Keressétek meg. Itt van valahol elrejtve.
FRANCESCA Valóban azt szeretnéd, hogy az anyád gyűrűjét én viseljem tovább?
TIZIANO Igen. Ha nem lelitek, a rám szállt jogokról való lemondás és ez a játék az én eljegyzési ajándékom, ha ráakadtok, megtoldjátok a gyűrűvel.
CLAUDIO Nekem ez nem tetszik.
LUCIO Nekem sem.
TIZIANO Miért?
CLAUDIO Ha apád a gyűrűt iderejtette, maradjon itt, takarja avar és sár, legyen elfeledve örökre.
LUCIO Ami el van rejtve, nem jó azt bántani.
TIZIANO Kérlek benneteket, keressétek meg.
DON FRANCESCO Jól van. Látom, valóban szeretnéd. Nagylelkűségedért tartozom ennyivel, és ki tudja, talán a herceg is így akarja.
TIZIANO Így. Tudom.
DON FRANCESCO Gyertek, keressük hát meg!

Tiziano leül az egyik fa tövébe. Lehajtja a fejét, mintha aludna. A többiek külön-külön keresni kezdik a gyűrűt. Amikor közel mennek egy fához, az ágak nyújtózkodni kezdenek utánuk

FRANCESCA Minek nekünk az a gyűrű?
DON FRANCESCO Ha megeljük, boldogok leszünk a herceg házában.
CLAUDIO Nem kellett volna követnünk őt.
LUCIO Miért nem mondtad akkor?
FRANCESCA Elveszünk, istenem, itt veszünk mindannyian!
DON FRANCESCO Meglátod, a gyűrű segíteni fog.
CLAUDIO Olyan különös ez az erdő.
LUCIO Félek.
FRANCESCA Tiziano, segíts rajtunk.
DON FRANCESCO Nem válaszol.
CLAUDIO Talán már el is ment.
LUCIO Itt hagyott bennünket.
FRANCESCA Fogjuk meg egymás kezét, és énekeljünk.

Megfogják egymás kezét fűzérben, elől megy Lucio, hátul Claudio, így vonulnak a fák között

Kezd te, Lucio.
LUCIO (*énekel*) Ünnep volt, tánc,
ott esett rád szemem sugára;
tükre mindeneknek,
és ablak a csodára.

Megfogja egy fa, és elnyeli a fa törzse

DON FRANCESCO Mi lett vele? Hová tűnt?
CLAUDIO Nem tudom.
FRANCESCA Énekelj tovább, Claudio!
CLAUDIO *(énekel)* Egyberajzik, nő, gyarapszik
a legénycsapat,
s hej nem alszik, ott viharzik
a leánykahad;
és a hárs alá,
a szerelmes forgatagba
fut lányát keresni az anyja,
s köztük rátalál.

Megfogja egy fa, és elnyeli a fa törzse

FRANCESCA Ketten maradtunk, kedvesem.
DON FRANCESCO *(megöleli)* Még öllelek, még együtt vagyunk.
FRANCESCA Nem látom az arcodat.
DON FRANCESCO De a kezemet még érzed.
FRANCESCA Mintha már messze lennél.
DON FRANCESCO El kell engednünk egymást, kedvesem.

Egy-egy fa külön-külön megfogja, és a törzse elnyeli őket. Csend. Majd az egyik fa törzséből Tizia bújik elő

TIZIA Alszol, Tiziano?
TIZIANO Nem alszom.
TIZIA Nálad van a gyűrű?
TIZIANO *(miközben feláll)* Nálam.
TIZIA *(Tiziano elé tartja a kezét)* Húzd fel az ujjamra!

Tiziano felhúzza a gyűrűt Tizia ujjára

Szép?
TIZIANO Szép.
TIZIA Gyere, ideje indulnunk apánk házába.

A színpad eddigi „játszó oldala” lassan elsötétül, a másik oldal kivilágosodik. A vetített képen itt nagyon magasan újra az idős, alvó férfi látszik. A színpadon körben tükrök állnak fekete lepellel letakarva, a tükröket darabontoknak beöltöztetett bábuk tartják. Tizia és Tiziano kézen fogva kísétnak a színpadról, miközben dúdolva Claudio énekének dallama hallatszik.

Vége